TATIANA BADICA EUGENIA MARINESCU OLGA

EXERCIȚII PENTRU DEZVOLTAREA VORBIRII PREȘCOLARILOR

EDITURA DIDACTICA SI PEDAGOGICA

Scanned with CamScanner

TATIANA BĂDICĂ EUGENIA MARINESCU OLGA DUȚU

EXERCIȚII PENTRU DEZVOLTAREA VORBIRII PREȘCOLARILOR

Coordonare : TATIANA BĂDICĂ

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ – BUCUREȘTI, 1979

Scanned with CamScanner

Cuprins

Cuvînt înainte 5

I. EXERCIŢII PENTRU ANALIZĂ FONETICĂ . . . 7

1. Exerciţii pentru formarea deprinderii de izolare a cuvintelor din propoziţii, de alcătuire, dezvoltare şi restrîngere a propoziţiei 7
2. Exerciţii pentru izolarea cuvintelor scurte din propoziţie (cuvinte lungi — cuvinte scurte : prepoziţii, conjuncţii, pronume, forme neaccentuate ale verbelor) 10
3. Exerciţii pentru formarea deprinderii copiilor de a despărţi cuvintele în silabe 12
4. Exerciţii pentru formarea deprinderii copiilor de a desprinde sunetele din cuvinte 15

II. EXERCIŢII PENTRU EXPLICAREA UNOR CUVINTE ŞI EXPRESII ŞI PENTRU FORMAREA UNEI EXPRIMĂRI CORECTE ŞI FLUENTE 20

1. Exerciţii pentru precizarea înţelesului unor antonime, omonime şi sinonime şi folosirea lor corectă 20
2. Exerciţii pentru explicarea şi consolidarea unor cuvinte ce vor fi folosite în unele jocuri de creaţie 25
3. Exerciţii pentru explicarea, consolidarea şi verificarea corectitudinii unor noţiuni şi cuvinte însuşite de copii şi care vor fi folosite în unele activităţi comune (obligatorii) întregii grupe . . . 35

III. ANEXE 68

Amintire de la Poza

Scanned with CamScanner

Cuvînt înainte

Dezvoltarea vorbirii copiilor constituie o sarcină de bază a învățămîntului preșcolar, știută fiind importanța pe care o are vorbirea la această vîrstă, în dezvoltarea multilaterală și în special intelectuală a copilului. De aceea în grădinițe trebuie să i se acorde o deosebită atenție. În cadrul acestei preocupări am inițiat întocmirea prezentei lucrări. Gîndul nostru a fost de a veni în sprijinul mai ales al tinerelor educatoare, prin oferirea unui material pe care să-l poată folosi în practică, întovărășit de cîteva indicații de ordin metodic care să le ajute la corecta lui aplicare.

Exercițiile au fost împărțite în două mari grupe. Cele din prima grupă se ocupă de analiza fonetică, iar cele din a doua grupă, de explicarea înțelesului unor cuvinte și expresii necesare în unele jocuri și activități și de formare a unei exprimări corecte și fluente.

Exercițiile date pot fi desfășurate cu întreaga grupă, dar ele au fost astfel concepute încît se pretează și la folosirea în grupuri mici sau chiar pentru munca individuală, în prima parte a programului, în scopul pregătirii verbale a activităților comune.

Pentru a face exercițiile mai atrăgătoare, s-au introdus, acolo unde a fost posibil, elemente de joc, astfel încît unele capătă cîteodată coloratura unui joc didactic mai puțin cunoscut sau îmbracă haina unor jocuri didactice cunoscute în grădiniță, dar care de obicei se desfășoară în alte scopuri decît cele de dezvoltare a vorbirii.

Lucrarea mai cuprinde și două anexe, una cu frămîntări de limbă, și cealaltă, cu structuri ritmate și numărători care pot servi de asemenea în practică în cadrul jocurilor sau în activități, ele avînd ca scop fie o corectă pronunție, fie introducerea unei note de veselie sau a unui element de joc în diferitele activități.

Este bine ca în fiecare săptămînă educatoarea să-și aleagă exercițiile de vorbire ce vor fi făcute cu copiii și să le pregătească temeinic. Nu este obligatoriu ca același grup de copii să ia parte la toate exercițiile din cursul aceleiași săptămîni. Educatoarea își va da seama care copii au nevoie de anumite exerciții și care de altele. De aceea, în eșalonarea exercițiilor, educatoarele care vor folosi această culegere nu este nevoie să țină seama de ordinea în care ele apar în lucrare, ci de necesități. Educatoarea își va alege și va folosi ca atare pe cele de care are nevoie

Scanned with CamScanner

la un moment dat, sau poate să le adapteze, inspirîndu-se doar din exemplele date de noi.

În general, metodica desfășurării acestor exerciții este următoarea:

a) copiii sînt introduși în mod atractiv în exercițiul respectiv prin trezirea și menținerea interesului lor pentru el;

b) educatoarea explică și demonstrează exercițiul pe care copiii îl au de realizat;

c) copiii execută exercițiul sub supravegherea educatoarei;

d) în încheiere, ea sintetizează materialul verbal exersat, analizează și apreciază munca preșcolarilor.

Dat fiind că, în afara exercițiilor cuprinse în lucrare, educatoarea poate inventa după modelul lor și alte nenumărate exerciții asemănătoare, ținem să atragem atenția că în crearea acestora trebuie început cu fixarea precisă a scopului ce-l urmărim și numai în funcție de el vom trece la căutarea modalităților concrete de a-l realiza.

În alcătuirea acestei lucrări, de mare folos ne-au fost în mod deosebit cercetările și lucrările pe care Tatiana Slama-Cazacu le-a consacrat studierii limbajului copiilor.*

Întrucît multe din exercițiile de vorbire date se bazează pe ilustrații, pentru a ușura munca educatoarelor, am plasat aceste desene pe foi volante, separate, astfel încît să poată fi tăiate în jetoane sau decupate și folosite ca atare atît la exercițiul pentru care au fost special concepute, cît și — prin combinare — în cadrul altor exerciții și activități cu copiii. Sîntem conștiente că, procedînd astfel, am sacrificat aspectul estetic al cărții, dar cunoscînd marile cerințe din grădinițe, am preferat să le acordăm prioritate acestora.

Numărul de ordine al ilustrațiilor la care se face trimiterea în textul exercițiului se află imprimat pe verso-ul fiecărei ilustrații.

Cînd exercițiile reclamă mai multe exemplare din același jeton, am dat numai unul, educatoarea urmînd să-l copieze în cîte exemplare apreciază că îi sînt necesare.

Pentru o îndelungată și mai ușoară mînuire a jetoanelor și ilustrațiilor recomandăm ca acestea să fie lipite pe cartoane, pe spatele cărora să se treacă neapărat titulatura și abia apoi să fie decupate.

Așteptăm sugestii, opinii, propuneri în vederea îmbunătățirii prezentei lucrări pe care o dorim utilă tuturor celor ce se preocupă cu dăruire de formarea multilaterală a copiilor.

---

* Slama-Cazacu, T., *Relațiile dintre gîndire și limbaj în ontogeneză*, București, Editura Academiei R.P.R., 1957.

Slama-Cazacu, T., *Introducere în psiholingvistică*, București, Editura științifică, 1968.

Slama-Cazacu, T., *Probleme ale dezvoltării limbii române ca limbă maternă în grădinițe și în primele clase elementare, în Educația intelectuală a copiilor preșcolari*, culegere metodică editată de „Revista de pedagogie", București, 1975, p. 5—17.

Slama-Cazacu, T., *Pe-un picior de plai... (Necesitatea insistării în școală asupra treptei de decodare elementară lingvistică în analiza textului literar)*, în „Revista de pedagogie", nr. 11, 1977, p. 33—39.

Scanned with CamScanner

la un moment dat, sau poate să le adapteze, inspirîndu-se doar din exemplele date de noi.

In general, metodica desfășurării acestor exerciții este următoarea:

a) copiii sînt introduși în mod atractiv în exercițiul respectiv prin trezirea și menținerea interesului lor pentru el;

b) educatoarea explică și demonstrează exercițiul pe care copiii îl au de realizat;

c) copiii execută exercițiul sub supravegherea educatoarei;

d) în încheiere, ea sintetizează materialul verbal exersat, analizează și apreciază munca preșcolarilor.

Dat fiind că, în afara exercițiilor cuprinse în lucrare, educatoarea poate inventa după modelul lor și alte nenumărate exerciții asemănătoare, ținem să atragem atenția că în crearea acestora trebuie început cu fixarea precisă a scopului ce-l urmărim și numai în funcție de el vom trece la căutarea modalităților concrete de a-l realiza.

In alcătuirea acestei lucrări, de mare folos ne-au fost în mod deosebit cercetările și lucrările pe care Tatiana Slama-Cazacu le-a consacrat studierii limbajului copiilor.*

Intrucît multe din exercițiile de vorbire date se bazează pe ilustrații, pentru a ușura munca educatoarelor, am plasat aceste desene pe foi volante, separate, astfel încît să poată fi tăiate în jetoane sau decupate și folosite ca atare atît la exercițiul pentru care au fost special concepute, cît și — prin combinare — în cadrul altor exerciții și activități cu copiii. Sîntem conștiente că, procedînd astfel, am sacrificat aspectul estetic al cărții, dar cunoscînd marile cerințe din grădinițe, am preferat să le acordăm prioritate acestora.

Numărul de ordine al ilustrațiilor la care se face trimiterea în textul exercițiului se află imprimat pe verso-ul fiecărei ilustrații.

Cînd exercițiile reclamă mai multe exemplare din același jeton, am dat numai unul, educatoarea urmînd să-l copieze în cîte exemplare apreciază că îi sînt necesare.

Pentru o îndelungată și mai ușoară mînuire a jetoanelor și ilustrațiilor recomandăm ca acestea să fie lipite pe cartoane, pe spatele cărora să se treacă neapărat titulatura și abia apoi să fie decupate.

Așteptăm sugestii, opinii, propuneri în vederea îmbunătățirii prezentei lucrări pe care o dorim utilă tuturor celor ce se preocupă cu dăruire de formarea multilaterală a copiilor.

---

* Slama-Cazacu, T., *Relațiile dintre gîndire și limbaj în ontogeneză*, București, Editura Academiei R.P.R., 1957.

Slama-Cazacu, T., *Introducere în psiholingvistică*, București, Editura științifică, 1968.

Slama-Cazacu, T., *Probleme ale dezvoltării limbii române ca limbă maternă în grădinițe și în primele clase elementare*, în *Educația intelectuală a copiilor preșcolari*, culegere metodică editată de „Revista de pedagogie", București, 1975, p. 5—17.

Slama-Cazacu, T., *Pe-un picior de plai... (Necesitatea insistării în școală asupra treptei de decodare elementară lingvistică în analiza textului literar)*, în „Revista de pedagogie", nr. 11, 1977, p. 33—39.

Scanned with CamScanner

I. EXERCIȚII PENTRU ANALIZĂ FONETICĂ

Prin acest grup de exerciții se urmărește familiarizarea copilului preșcolar cu exerciții care, bazate pe metoda fonetică, analitico-sintetică de învățare a scris-cititului, sînt destinate să pregătească pe copii pentru trecerea la perioada preabecedară în clasa I. În acest scop sînt propuse exerciții de analiză fonetică, ce țin seama de particularitățile de vîrstă și individuale ale preșcolarului.

Exercițiile de analiză fonetică presupun alcătuirea de propoziții, precizarea numărului de cuvinte dintr-o propoziție simplă, izolarea cuvintelor din propoziții, cu precizarea poziției lor în context, despărțirea cuvintelor în silabe, izolarea sunetelor din silabă și rostirea lor corectă.

1. Exerciții pentru formarea deprinderii de izolare a cuvintelor din propoziții, de alcătuire, dezvoltare și restrîngere a propoziției

a. Exerciții pentru izolarea cuvintelor din propoziție

a) **Acum spune tu.** Prin acest exercițiu se urmărește formarea deprinderii de a sesiza și izola cuvintele din propoziții. Pentru aceasta se pregătesc propoziții formate din 2—3 cuvinte (fără prepoziții sau conjuncții).

De exemplu :

Pisica toarce. Pisica mănîncă lapte.
Fetița scrie. Fetița aruncă mingea.
Floarea înflorește. Floarea este roșie.
Copacul înmugurește. Copacul este înalt.
Găina scurmă. Găina scurmă pămîntul.

Educatoarea spune prima propoziție. Apoi, la semnalul „Acum spune tu, Gigel !", copilul numit o repetă, marcînd cuvintele prin bătăi din palme. De exemplu, după propoziția „Pisica mănîncă lapte", copilul cu care se lucrează repetă propoziția, însoțind fiecare cuvînt cu o bătaie din palme, apoi un alt copil va preciza numărul cuvintelor din propoziție, indicînd ordinea lor. (Primul cuvînt este *pisica* ; cel de-al doilea, *mănîncă* ; cel de-al treilea, *lapte*.) Propoziția se repetă în cor de către toți copiii din

Scanned with CamScanner

grup. Dată fiind vîrsta copiilor, această întoarcere la propoziție se va realiza după orice exercițiu de despărțire a propoziției în cuvintele care o compun.

Pentru a consolida deprinderea copiilor de a alcătui propoziții și de a izola cuvintele din propoziția respectivă, mai propunem și următoarele tipuri de exerciții :

b) **Ce face ?** Exercițiul pornește de la un material care constă în imagini înfățișînd persoane ce îndeplinesc diferite acțiuni (*mama coase, bunica împletește, tata citește, băiatul scrie*). Educatoarea fixează planșa, desenul, fotografia pe un stativ cu fața către copii și pune întrebarea „Ce face ?". Copilul numit formulează răspunsul printr-o propoziție pe care i-o sugerează imaginea respectivă. Grupul de copii repetă propoziția, bătînd din palme o dată pentru fiecare cuvînt, iar unul dintre participanți, numit de colegii lui, va preciza numărul de cuvinte și ordinea lor. În încheiere, un copil va repeta propoziția.

c) **Ce-mi spui ?** Pentru exerciții se folosesc imagini sugestive care se fixează pe flanelograf sau pe tabla magnetică pentru alcătuirea unor propoziții din 2—3 cuvinte. În vederea aceluiași scop se pot folosi, în loc de flanelograf sau tablă magnetică, diafilme. Fiecare copil va primi coșulețe cu buline diferit colorate.

La cuvintele educatoarei „Ce-mi spui ?", copiii vor formula propoziții după materialul indicat. Copilul întrebat va rosti propoziția, ceilalți copii din grup vor scoate din coșuleț cîte o bulină altfel colorată pentru fiecare cuvînt, asociind, cînd sînt întrebați, ordinea cuvintelor cu culoarea bulinelor („Am scos pentru primul cuvînt o bulină de culoare roșie, pentru al doilea o bulină de culoare albastră, pentru cuvîntul al treilea, o bulină de culoare galbenă. Deci am așezat buline pentru trei cuvinte"). Se repetă apoi propoziția (Mama bate covorul).

d) **Spune ceva despre.** Folosim pentru acest exercițiu diferite obiecte (măr, păpușă, căciulă etc.), hîrtii, creioane.

Educatoarea ridică un obiect și-l arată grupului ; la cuvintele : „Spune ceva despre...", copilul numit va trebui să spună ceva despre obiectul arătat (mărul este rotund ; căciulița este roșie). Se cere tuturor copiilor din grup să formeze propoziții în modul arătat mai sus.

Educatoarea alege o propoziție și în timp ce o rostește rar și tare, copiii marchează numărul cuvintelor cu liniuțe desenate pe hîrtie. La întrebarea educatoarei „Ce-mi spui ?", copilul numit va preciza numărul cuvintelor, după liniile desenate, rostind apoi propoziția întreagă.

Ca variantă, educatoarea va complica sarcina, cerînd copiilor să formeze o nouă propoziție cu primul cuvînt al propoziției precedente.

Deci :

Se formulează o propoziție : „Mărul este rotund".

Se precizează numărul cuvintelor (după liniuțe) și ordinea lor („Au fost trei cuvinte : primul, al doilea..." etc.).

Se reface propoziția „Mărul este rotund", iar la întrebarea educatoarei : „Ce-mi mai spui ?", copilul numit are sarcina să formuleze o altă propoziție cu cuvîntul „mărul" (mărul este roșu, mărul este tare etc.).

Scanned with CamScanner

Explicația și demonstrația jocului trebuie să fie clare, iar regulile se fixează la fiecare parte a jocului, în funcție de sarcina ce o au de îndeplinit copiii.

e) **Ascult !** În acest exercițiu putem lucra fie cu obiecte care se pot asocia (păpușă—fundă ; casă—ușă ; pom—măr etc.), fie cu imaginile lor ce se vor afișa pe flanelograf (figurile nr. 1 a—1 f). Mai este nevoie și de coșulețe individuale conținînd buline.

Se cere copiilor să privească cu atenție imaginile prezentate în dezordine, să le grupeze cîte două pe cele care au legături între ele și să alcătuiască propoziția. Copiii repetă propoziția și scot pe măsuță atîtea buline cîte cuvinte au fost rostite.

Un alt copil va arăta care este primul și ultimul cuvînt din propoziție.

Educatoarea va explica în continuare exercițiul, cerînd pe rînd la doi copii diferiți să alcătuiască fiecare cîte o propoziție la semnalul ei „Mai departe". Unul va formula o propoziție cu primul cuvînt din propoziția precedentă, iar cel de-al doilea va construi propoziția cu ultimul cuvînt. De exemplu :

Mărul este în pom (propoziție formulată inițial).
Mărul este roșu (propoziție alcătuită pornind de la primul cuvînt).
Pomul este înalt (propoziție construită pornind de la ultimul cuvînt).

Se procedează în acest mod pentru fiecare pereche de obiecte sau imagini expuse.

b. Exerciții pentru formarea de propoziții dezvoltate

a) **Mai spune ceva !** Educatoarea spune un cuvînt care în propoziție poate fi subiect sau predicat. Copiii au datoria ca atunci cînd le vine rîndul să adauge la acest cuvînt ceva. Li se atrage atenția, cînd se explică și se demonstrează, că ceea ce vor adăuga trebuie să aibă legătură cu ce s-a spus. Exercițiul acesta se poate desfășura sub forma jocului „Telefonul fără fir", însă cu glas tare, cel puțin la început.

De exemplu : Păpușa
Păpușa doarme
Păpușa doarme în pătuț
Păpușa doarme în pătuț cu cățelușul de pluș.

Educatoarea va opri completarea la nivel de propoziție dezvoltată, nu de frază.

Exercițiile de acest fel se pot desfășura și cu ajutorul imaginilor. Se arată copiilor o imagine și se cere să denumească obiectul reprezentat pe imagine. Copiii din grupul cu care se realizează acest exercițiu vor face completări pînă se încheagă o propoziție dezvoltată.

b) **Numai atît ?** Se folosesc imagini reprezentînd scene simple din viață sau din povești.

Educatoarea arată cîte o imagine și cere întîi copiilor să spună ceva despre obiectul reprezentat în imagine. Întrucît copiii au tendința de a

Scanned with CamScanner

formula propoziţii simple, educatoarea va cere dezvoltarea propoziţiilor prin întrebarea „Numai atît ?" De exemplu : Copilul numit va spune : „Eu, pe imagine, văd o pisică" (figura nr. 2). „Numai atît ?" (spune educatoarea). Vecinul completează : „Pe imagine este o pisică ce mănîncă lapte". „Numai atît ?" Următorul copil numit va trebui să completeze cele spuse de copiii care au vorbit înainte : „Pe imagine este o pisică ce mănîncă lapte dintr-o farfurioară aşezată pe covor." Cînd educatoarea consideră că propoziţia a fost dezvoltată suficient, repetă propoziţia compusă de copii, apoi schimbă imaginea.

c. Exerciţii pentru restrîngerea unei propoziţii dezvoltate

Educatoarea cere copiilor să alcătuiască o propoziţie dezvoltată după imagini sau plecînd de la un cuvînt dat de ea (în acest caz se fixează domeniul : „sîntem în livadă", „sîntem în pădure", „sîntem într-o librărie", „sîntem în grădiniţă"). Li se adresează copiilor astfel : „Sîntem în livadă, vă rog să vă alegeţi un pom şi să-mi spuneţi ce ştiţi despre el" sau „Să-mi spuneţi, cu mai multe cuvinte, ce ştiţi despre măr" (sau „Sîntem în grădiniţă. Spuneţi-mi, cu mai multe cuvinte, ce fac copiii de serviciu"). După ce educatoarea obţine o propoziţie dezvoltată : „Mărul face mere mari, roşii şi gustoase", le arată cum se poate spune acelaşi lucru în cuvinte puţine : „Mărul are fructe".

Se fac în continuare exerciţii de restrîngere a propoziţiilor dezvoltate formulate de copii.

2. Exerciţii pentru izolarea cuvintelor scurte din propoziţie (cuvinte lungi — cuvinte scurte : prepoziţii, conjuncţii, pronume, forme neaccentuate ale verbelor)

a) Se dă fiecărui copil sau la cîte doi copii cîte un coşuleţ cu buline mici şi buline mari.

Educatoarea rosteşte o propoziţie : „Veronica desenează o crizantemă". Apoi compară lungimea cuvintelor „o" şi „crizantemă" (această comparaţie se realizează prin întrebarea „care cuvînt este mai lung ?"). Se alcătuiesc mai multe propoziţii de acest fel şi se analizează după acelaşi procedeu. Se face constatarea că în vorbire se folosesc cuvinte lungi şi cuvinte scurte.

În continuare, se va cere copiilor să reţină propoziţia ascultată şi, spunînd-o în gînd, să aranjeze pe masă cîte o bulină mare pentru fiecare cuvînt lung şi cîte o bulină mică pentru fiecare cuvînt scurt. Exemplu : „Eugen şi Elvira cîntă". Copiii vor scoate trei buline mari şi una mică. Copilul numit de educatoare va preciza numărul bulinelor mari şi al celor mici aşezate pe masă şi va justifica acţiunea : «Eu am scos trei buline

Scanned with CamScanner

mari, pentru că am auzit trei cuvinte lungi : „Elvira", „Eugen", „cîntă". Am scos o singură bulină mică, pentru că am auzit un singur cuvînt scurt „și"».

Tot în cadrul acestui tip de exerciții de vorbire, după ce copiii din grup s-au deprins să izoleze cuvintele scurte din propoziție, li se poate cere (aceasta pentru a complica exercițiul și a-i da o formă deosebită) să alcătuiască o propoziție cu cuvîntul scurt din propoziția precedentă. De exemplu : în propoziția „Bunica croșetează un ciorap" se stabilește că este un singur cuvînt scurt („un"). În continuare, copiii vor alcătui propoziții în care să se găsească și acest cuvînt (Ileana are un caiet).

b) **Exerciții de vorbire** cu scopul de a forma deprinderea de a sesiza și izola din propoziții verbul „a fi", forma accentuată și neaccentuată, și a formula propoziții cu acest verb.

Pentru început, educatoarea alcătuiește o propoziție cu verbul „a fi" forma accentuată și apoi arată că același lucru se poate spune „și așa" (înlocuiește forma accentuată cu forma neaccentuată).

De exemplu : Ileana este harnică.
Ileana e harnică.

sau

Eugen este la școală.
Eugen e la școală.

De fiecare dată copiii vor fi întrebați ce diferă în alcătuirea acestor două propoziții, cîte cuvinte scurte și în ce ordine se află în fiecare ? Copiii le aranjează cu ajutorul unor bețișoare lungi și scurte sau al unor linii lungi și scurte. Se stabilește cîte cuvinte are fiecare propoziție (tot atîtea !), cîte cuvinte sînt lungi (mai puține în a doua), cîte sînt scurte. Din comparație în comparație ajung să vadă că se poate spune și „este" și „e" (că acesta are deci două forme).

c) **Completează ce lipsește !** Este un exercițiu pentru care se folosesc bețișoare lungi și scurte, cu care va fi reprezentată structura propoziției.

Educatoarea formulează o propoziție din care lipsește cuvîntul de legătură : „Gineta merge... școală". La cuvintele *„Completează ce lipsește"*, copilul căruia i s-a adresat educatoarea va rosti propoziția completă „Gineta merge *la* școală". Toți copiii, folosind bețișoarele, vor reprezenta alcătuirea propoziției din cuvinte lungi și scurte. Copilul întrebat va sublinia cu ce cuvînt a completat el cele spuse de educatoare și dacă acest cuvînt este lung sau scurt. Se procedează în continuare la fel, folosind și alte cuvinte de legătură plasate în diverse poziții în propoziție. De exemplu :

Căprioara trăiește . . . pădure.
. . . grădiniță vin copiii.
Mihai . . . joacă.

d) **Știi să spui ?** În acest exercițiu se întrebuințează imagini care să sugereze acțiuni, obiecte. După ele se vor face propoziții.

Se cere copiilor să privească imaginea sau obiectul expus și, atunci cînd vor fi întrebați, să spună ceva despre imaginea pe care o văd.

Scanned with CamScanner

La întrebarea „Știi să-mi spui ?", copilul numit va rosti propoziția alcătuită. Ceilalți copii din grup vor avea sarcina să descopere cuvîntul cel mai scurt, iar la întrebarea educatoarei „Care e cuvîntul scurt ?", cel întrebat trebuie să-l spună. Un alt copil va repeta apoi integral propoziția.

e) **Cine spune mai repede ?** Este un exercițiu prin care se urmărește formularea unor propoziții folosind cuvinte scurte. Educatoarea explică și demonstrează ceea ce au de făcut copiii și anume să spună ceva, folosind unul din cuvintele scurte date. De exemplu : cu cuvîntul „eu" : (Eu) merg repede ; cu cuvîntul „și" : Ileana (și) Sanda bat covorul ; cu cuvîntul „la" : Fabrica este (la) marginea orașului.

La început, educatoarea spune cuvîntul scurt care urmează să figureze în propoziție și apoi enunță chiar ea o asemenea propoziție. După 2—3 exemple de acest fel, ea va spune numai cuvîntul, iar copiii vor trebui să formuleze ei propoziția. După enunțarea cuvîntului, se lasă cîteva momente de gîndire, apoi se pune întrebarea : „Cine spune mai repede ?" Copilul care se anunță primul și va spune corect o propoziție, indicînd și care este cuvîntul scurt, va ieși cîștigător. De exemplu : Dacă unul spune „Luminița lucrează cu andrelele", cuvîntul scurt este „cu", copilul respectiv este cîștigător.

3. Exerciții pentru formarea deprinderii copiilor de a despărți cuvintele în silabe

Pentru formarea deprinderii de a despărți corect cuvîntul în silabe, trebuie să-i solicităm pe copii să precizeze cîte silabe are cuvîntul dat și să spună care este prima silabă, cea de-a doua, cea de-a treia. În acest scop se pot face mai multe feluri de exerciții, inclusiv exerciții de completare a unor versuri cu silaba care lipsește. Metodica desfășurării acestui tip de exerciții este următoarea :

Se demonstrează și se explică cum se desparte cuvîntul în silabe, cum se precizează numărul și ordinea silabelor și apoi se reface cuvîntul respectiv.

— Sub îndrumarea educatoarei copiii fac exerciții de despărțire în silabe a unor cuvinte date de educatoare, indicînd numărul silabelor, spunîndu-le în ordinea în care sînt așezate și refăcînd în final cuvîntul.

— Se fac aprecieri asupra modului cum s-a lucrat.

Pentru a-i deprinde pe copii să despartă corect cuvintele în silabe, gradăm dificultatea exercițiilor, începînd cu cuvinte scurte, formate din două silabe, continuînd cu cuvinte formate din trei și apoi din mai multe.

În introducerea unor astfel de exerciții, educatoarea poate folosi o păpușă care spune „mama". În fața copiilor se apleacă păpușa și li se atrage atenția asupra felului cum rostește aceasta cuvîntul mama (nu ca un copil, ci spune „ma" și apoi „ma"), apoi sub formă de joc pronunță alte cuvinte de aceeași dificultate, despărțindu-le în silabe. Ca să dea o notă plăcută exercițiilor le poate face sub următoarea formă :

Scanned with CamScanner

1) Am o nucă nouă, o despart
în două : nu-că ; nucă.

2) Spun acuma „casă"
stînd așa la masă.
Le spun pe-amîndouă
despărțite-n două :
ca-să, casă, ma-să, masă.

3) Spun acuma „floare"
frumos mirositoare.
Cin'ne spune nouă
cum se împarte-n două ?

4) Marea este mare
și-i plină de sare.
Vă rog să gîndiți
Cum le despărțiți ?

De cîte ori educatoarea sau copiii despart cuvîntul în silabe, se cere ca aceștia să-și fixeze bărbia pe dosul palmei, pentru ca să sesizeze deschiderea de gură corespunzătoare fiecărei silabe, iar atunci cînd vor preciza numărul de silabe al unui cuvînt le vor asocia cu numărul de atingeri ale bărbiei de mînă. (Deci cuvîntul „sare" sau „soare" are două părți, pentru că bărbia a atins mîna de două ori, prima dată cînd am spus „sa" și a doua oară cînd am spus „re".) În final copiii refac cuvîntul.

În continuare, după ce copiii s-au deprins să despartă cuvîntul în silabe, este recomandabil ca educatoarea să facă și exerciții inverse, adică să indice o silabă (de obicei prima sau ultima), dintr-un cuvînt dat, cu care copiii să alcătuiască alte cuvinte, prin adăugare de noi silabe.

a) În exercițiul **Ce ți-a adus Moș Gerilă ?** folosind un sac cu diferite jucării, educatoarea arată o jucărie „adusă de Moș Gerilă" și anunță copiii că o vor primi ca să se joace cu ea, dacă vor ști să spună cum se numește și în cîte părți îi pot împărți numele. Acest lucru se va realiza prin scoaterea din sac și arătarea jucăriei însoțită de întrebarea : „Ce ți-a adus Moș Gerilă ?". Copilul căruia i se înmînează jucăria va răspunde : „Mie Moș Gerilă mi-a adus o „masă". Cuvîntul „masă" este format din două părți : „ma" și „să", „masă"».

Exercițiul va continua cu prezentarea unui alt obiect „adus de Moș Gerilă".

b) **Alege.** În acest exercițiu, pe lîngă sarcinile didactice urmărite în exercițiile precedente, se cere și precizarea ordinei silabelor.

Educatoarea formulează o propoziție din cîteva cuvinte : „Păpușa este mare și frumoasă". La semnalul „Alege !", fiecare copil din grupul cu care se lucrează își alege un cuvînt din propoziția auzită. La întrebarea „Ce-ai ales ? cel numit va indica ce cuvînt a ales, va despărți acest cuvînt în silabe, arătînd care este prima silabă rostită, cea de-a doua, cea de-a treia silabă și apoi reface cuvîntul. („Eu mi-am ales cuvîntul păpușă".) Se procedează cu fiecare cuvînt după modul de mai sus. Apoi se reface propoziția.

Scanned with CamScanner

c) În exercițiul **Fii atent !** se cere copiilor să formuleze o propoziție după o imagine înfățișînd o persoană ce îndeplinește o acțiune (figurile nr. 3 a și 3 b) și să despartă cuvintele ei în silabe. Copilul numit va spune cu glas tare propoziția alcătuită. Ceilalți membri ai grupului o vor repeta. La comanda educatoarei „Fii atent !", fiecare copil trebuie să-și aleagă cîte un cuvînt din propoziția spusă, să-l despartă în silabe și să deseneze pe o foaie de hîrtie atîtea liniuțe cîte silabe are cuvîntul ales. Se numește un copil care spune cîte liniuțe a desenat, motivînd de ce are atîtea liniuțe („Pentru că eu am ales un cuvînt format din două silabe : floa-re. floare"). După analiza cuvintelor, se refăce propoziția analizată și se trece la o nouă imagine.

d) **Cine denumește obiectul ?** Se confecționează o „ramă" de televizor în cadrul căreia să se poată afișa imaginea unui obiect. Se pregătesc mai multe imagini. La întrebarea „Cine denumește obiectul ?" copilul care se anunță va denumi obiectul a cărui imagine va apărea „la televizor". Apoi va bate în măsuță de atîtea ori cîte silabe sînt în cuvîntul respectiv și va spune numărul lor. Ceilalți copii vor fi atenți și, dacă greșește, unul din ei îl va corecta.

e) **Cine găsește mai repede ?** Dintr-un grup de 10—15 jetoane amestecate, în cadrul căruia se găsesc subgrupuri de cîte 2—4 jetoane (figurile nr. 4 a—4 l), reprezentînd obiecte sau ființe a căror denumire începe cu aceeași silabă (furculiță, furnică/pisică, pian/oaie, oală/masă, mare, macara, macaroane/batistă, balerină), se cere copiilor ca la semnalul „Cine găsește mai repede ?" să aleagă toate jetoanele cu imagini ce reprezintă ființe sau obiecte ale căror denumiri încep cu silaba rostită de educatoare. De exemplu, se pronunță silaba „ma" ; copilul numit va alege din grupul imaginilor pe cele care reprezintă obiectele ale căror nume încep cu „ma" (masă, mare etc.).

Din acest grup, copilul indicat de educatoare își va alege un cuvînt pe care-l va despărți în silabe, spunînd numărul silabelor și specificînd care este prima, care este cea de-a doua silabă etc.

f) **Să facem cuvinte !** Li se distribuie copiilor jetoanele cu imagini și educatoarea le cere să ridice imaginea ce reprezintă un obiect sau o ființă al cărui nume începe cu silaba pronunțată de ea la începutul jocului. Jocul se desfășoară la fel ca „Cine găsește mai repede ?".

g) În exercițiul **Să alegem !**, fiecare membru din grup primește o serie de 5—6 jetoane diferite de ale celorlalți participanți (v. figurile nr. 5 a—5 f).

La semnalul „Să alegem !" copiii triază (aleg) cartoanele care reprezintă obiecte ale căror nume sînt formate din două silabe.

Copilul care a rezolvat această sarcină mai repede va motiva gruparea jetoanelor, rostind pe silabe numele obiectelor reprezentate. În caz că a greșit, i se dă posibilitatea să se verifice și să se corecteze, eliminînd jetonul necorespunzător sau adăugîndu-l pe cel omis.

Această operație o vor mai face 2—3 copii cu materialul lor. Apoi, copiii vor schimba jetoanele între ei și exercițiul se va relua, cerîndu-le alegerea celor cu denumiri formate din trei silabe, apoi din patru etc.

Scanned with CamScanner

h) **Poți să spui ?** La întrebarea educatoarei „Poți să spui ?", copiii denumesc o poezie, un cîntec, o poveste, un personaj dintr-o poveste, al cărui nume este format din două (3, 4) silabe. Exemplu : iarna, toamna, capra, Ciripel etc.

Copilul care a rezolvat corect sarcina vine la tablă și reprezintă prin liniuțe numărul de silabe din cuvîntul rostit de el, în timp ce grupa rostește tare cuvîntul împărțit în silabe și apoi întreg.

Se reîncepe cu aceeași întrebare adresată grupei pentru cuvinte cu 3, apoi 4, 5 silabe, la care vor răspunde pe rînd alți copii.

Exercițiul se poate desfășura și pornind de la un tablou expus în fața copiilor. De exemplu, de la tabloul „Mijloace de locomoție".

i) **Cercurile.** Li se distribuie copiilor cîte un disc din hîrtie sau material plastic colorat, cu diametrul de 10 cm, mai multe buline cu diametrul de 2 cm, din hîrtie albă, și un creion.

Se caută un pretext de dialog cu copiii (referitor la vreme, la un personaj din povești cunoscute, la jocurile lor etc.) ; din 4—5 propoziții spuse de copii, educatoarea reține una formată din două cuvinte. Se cere copiilor să așeze pe discul mare, care reprezintă propoziția spusă, atîtea buline mici cîte cuvinte are propoziția.

După verificarea și motivarea acțiunii, educatoarea cere copiilor să deseneze pe bulinele mici atîtea liniuțe cîte silabe are fiecare cuvînt (de cîte ori ei deschid gura).

j) **Cine așază mai repede ?** După o vizită la un obiectiv industrial (agricol, cultural) apropiat, se poartă un dialog cu copiii, din care se izolează o propoziție, care se rostește rar și tare ; li se cere să așeze pe un dreptunghi mare colorat (reprezentînd propoziția) atîtea dreptunghiuri mici cîte cuvinte sînt în propoziție.

Cine așază mai repede motivează acțiunea.

În continuare, li se cere să rostească în gînd fiecare cuvînt, despărțit în silabe, pe care să le numere (de cîte ori bărbia atinge mîna), apoi să așeze în fiecare dreptunghi mic atîtea cerculețe (semințe, simburi etc.) cîte silabe are cuvîntul.

Copilul care așază mai repede analizează structura silabică a primului cuvînt ; pe rînd, cîte un copil efectuează aceeași operație cu celelalte cuvinte ; cel care rostește în silabe ultimul cuvînt are obligația să spună propoziția în întregime.

4. Exerciții pentru formarea deprinderii copiilor de a desprinde sunetele din cuvinte

Firește, nu vom da exerciții pentru desprinderea din cuvinte a tuturor sunetelor limbii. Vom aminti doar că fiecare trebuie surprins în exerciții separate și că fiecare sunet trebuie surprins la începutul cuvîntului, la sfîrșitul său și la mijloc. La început, va fi identificat în poziție inițială și finală (sau invers) și abia după aceea în cea mediană. La urmă se va trece la despărțirea cuvîntului în silabe și a silabelor în sunete.

Scanned with CamScanner

Atragem atenţia că în cazul consoanelor nu se folosesc vocale de sprijin atunci cînd sînt pronunţate separat.

În continuare vom da, cu titlu de exemplu, cîteva exerciţii privind sunetul „a" pentru a arăta cum pot fi create şi conduse exerciţiile şi pentru alte sunete care sînt mai greu identificate de către copiii cu care se lucrează.

a) Cînd spunem „a" ? Educatoarea declanşează, cu ajutorul unei ilustraţii, o scurtă convorbire cu copiii privind modul cum îi consultă medicul cînd îi doare în gît (figura nr. 6). Se precizează că în această situaţie li se cere să deschidă gura şi să spună „a". Împreună cu educatoarea, copiii spun cu toţii sunetul „a".

Privind o altă imagine, educatoarea se miră rostind tare sunetul „a" (figura nr. 7). Arată apoi copiilor imaginea, explicînd pentru ce s-a mirat şi le cere să pronunţe şi ei sunetul prin care se exprimă mirarea. În continuare arată copiilor cum trebuie ţinută gura în momentul în care se pronunţă sunetul „a" (gura larg deschisă) şi, sub formă de joc, copiii ascultă în continuare cuvinte spuse de ea, avînd sarcina să sesizeze dacă acestea conţin sau nu sunetul „a". Iniţial se dau cuvinte care au sunetul „a" la început. Exemple :

1) Foaie verde şi-o lalea
Avionul are „a".

2) Ariciul mititel
nu-l duce pe „a" cu el ?

3) Cu aţa mi-am lucrat
un şerveţel vărgat.
Are însă aţa mea
Cumva şi sunetul „a" ?

Un copil numit de educatoare va spune dacă în cuvîntul respectiv există sau nu acest sunet şi apoi toţi copiii din grupul cu care se lucrează repetă sunetul, respectînd indicaţiile de articulare.

Se fac apoi exerciţii în care copiii, cu sau fără imagini, vor găsi cuvinte care au sunetul „a".

b) Încercuiţi ! Copiilor li se împart imagini din cărţi pentru colorat sau felicitări.

Li se cere să încercuiască imaginea care reprezintă un obiect al cărui nume începe cu sunetul „a".

Un copil indicat de educatoare justifică acţiunea („Am încercuit acul pentru că numele lui începe cu „a").

c) Alege şi grupează ! Pe masa educatoarei se află o mulţime de obiecte-jucării, printre care cîteva al căror nume încep cu sunetul „a".

La comanda „Alege şi grupează !", copilul căruia i s-a adresat se apropie de masa educatoarei, alege obiectele al căror nume începe cu sunetul „a" şi le grupează în locul indicat de educatoare.

Scanned with CamScanner

Alegerea și gruparea vor fi urmărite și verificate de ceilalți copii din grup și dacă s-au ivit greșeli sau n-au fost alese toate obiectele, un alt copil, care semnalează greșeala, termină acțiunea.

Alt copil din grupul cu care se lucrează motivează alegerea obiectelor. («A fost ales avionul pentru că numele lui începe cu sunetul „a"».)

Variantă

Li se cere copiilor să meargă la colțul cu jucării și să aleagă obiecte-jucării ale căror nume încep cu „a" și să le aducă educatoarei, care le va primi numai dacă alegerea e bună și dacă totodată se face corect motivarea alegerii.

d) **Cine spune mai repede?** Educatoarea provoacă copiii la întrecere, spunîndu-le că pentru răspunsuri rapide și corecte vor primi cîte o floricică, iar cel ce va obține mai multe floricele va fi cîștigătorul jocului.

Folosind una din numărătorile binecunoscute, educatoarea cere copilului la care s-a sfîrșit numărătoarea să spună cît mai multe cuvinte care încep cu sunetul „a". Ceilalți copii pot aduce completări.

Copilul care rezolvă bine sarcina va primi atîtea floricele cîte cuvinte a spus. Ceilalți copii sînt obligați să-l urmărească cu atenție ca să nu repete, cînd le vine rîndul, cuvintele spuse de colegul lor.

Se reia numărătoarea și se procedează în același fel.

La sfîrșit, fiecare numără floricelele și cine are mai multe este declarat cîștigător.

e) **Așază corect!** Pe masa educatoarei sînt imagini sau obiecte ale căror nume conțin sunetul „a", la început, la mijloc sau la sfîrșit.

Educatoarea cere copiilor să denumească un obiect și îi ajută să stabilească poziția sunetului „a" în cuvîntul respectiv (exercițiul se repetă de 5—6 ori, de fiecare dată cu alt obiect din grupul inițial).

Apoi se introduc noi obiecte sau imagini care se împart copiilor. La îndemnul educatoarei „Așază corect!" copiii grupează obiectele sau imaginile în trei categorii: 1) obiecte ale căror nume încep cu „a"; 2) obiecte ale căror nume conțin sunetul „a" la mijloc; 3) obiecte ale căror nume au sunetul „a" la sfîrșit.

Prin intermediul unei păpuși copiii sînt invitați să motiveze gruparea făcută.

f) **Anotimpurile.** Se dă fiecărui copil cîte un set de patru ilustrații, fiecare reprezentînd aspecte caracteristice ale unuia din cele patru anotimpuri (figurile nr. 8 a—8 d).

Copiii trebuie să încercuiască obiectele ale căror nume conțin sunetul „a" (indiferent de poziția lui în cuvînt).

Folosindu-se una din numărătorile știute, copilul la care se termină numărătoarea este pus să motiveze încercuirea făcută de el. Dacă a îndeplinit corect sarcina iese din joc. Jocul continuă pînă la ultimul copil.

g) **La mare.** Educatoarea prezintă copiilor o imagine cu litoralul, marea, plaja, hotelurile etc. Le cere să numească unul din elementele imaginii a cărui denumire începe cu sunetul „a".

Scanned with CamScanner

Copilul care a răspuns primul trebuie să formeze o propoziție în care să spună ceva despre elementul numit, folosind și cuvinte în alcătuirea cărora să existe, fie la început, fie la mijloc, fie la sfîrșit, sunetul „a".

Exemple : Apa este caldă. Soarele arde tare etc.

h) **Să grupăm !** Educatoarea dă copiilor cîte un set de imagini, care pot fi asociate într-o temă : un anotimp (fig. nr. 9 a—9 h), mijloace de locomoție (fig. nr. 9 i—9 o), sală de clasă (fig. nr. 9 p—9 z), o librărie (fig. nr. 9_1—9_5) etc. și ale căror nume conțin sau nu litera „a". La îndemnul educatoarei : „Să grupăm", copiii trebuie să așeze pe flanelograf, sau într-un alt cadru dat, numai elementele ale căror denumiri conțin sunetul „a". Copilul care greșește iese din joc. Cei care aleg corect elementele le denumesc și arată poziția sunetului „a" în cuvîntul respectiv. Cînd tabloul a căpătat configurație, imaginile bune de ales fiind epuizate, unul din „autori" spune ce reprezintă tabloul.

Jocul continuă cu imaginile altei teme.

i) **Ale cui sînt ?** Educatoarea pronunță un cuvînt care nu conține sunetul „a" (țepi, frunze, roți, rît, elice).

Copiii au datoria să construiască o propoziție cu acest cuvînt, ca răspuns la întrebarea : „Ai (ale) cui sînt ?"

Exemplu : Țepii sînt ai ariciului.
Roțile sînt ale mașinilor.
Rîtul este al ariciului.
Elicele sînt ale avioanelor.

Copiii trebuie să analizeze în gînd fiecare propoziție și să spună cu glas tare cuvintele care conțin sunetul „a". Copiii care au alcătuit propoziții frumoase sînt lăudați de educatoare, iar cei care îndeplinesc foarte bine sarcina de analiză și desprindere a sunetului „a" primesc cîte o bulină sau bilă roșie. Cîștigătorul va fi cel ce are mai multe buline sau bile.

j) **Desenăm o casă.** Educatoarea cere copiilor să-i spună sub formă de propoziție elementele care compun o casă.

Educatoarea desenează elementele spuse de ei, prefigurînd și „construind" pe tablă o casă. După ce desenează fiecare element, copiii repetă propoziția și arată care cuvinte ale ei conțin sunetul „a". De exemplu, dacă copiii îi vor spune „Acoperișul este roșu" — ea va desena cu cretă colorată acest element și va cere copiilor să repete propoziția. „Gîndiți-vă care cuvinte conțin pe «a» ?" După ce copiii răspund, ea continuă : „Și acum, hai să desenăm în continuare casa ! Ce alte părți îi mai adăugăm ?". Printr-o nouă propoziție, un copil va indica zidurile ș.a.m.d., pînă ce casa a fost desenată în întregime. Desenarea pe tablă are darul să dirijeze atît spunerea propozițiilor de către copii, cît și o oarecare ordine a lor, constituind totodată elementul plăcut de joc.

În încheiere, se enumără acele elemente ale „casei" în rostirea cărora s-a folosit sunetul „a".

Scanned with CamScanner

k) **Ghici, ce meserie are?** Educatoarea caută sau creează o ghicitoare simplă despre o profesie (brutar, tîmplar, cizmar, cofetar) în componența denumirii căreia intră sunetul „a". Ea o spune copiilor, cerîndu-le să ghicească.

Copilul care a ghicit primul trebuie să spună în ce loc se situează sunetul „a" (la începutul, la mijlocul sau la sfîrșitul cuvîntului respectiv), iar vecinul său să alcătuiască o propoziție care să conțină acel cuvînt, dar și alte cuvinte care conțin sunetul „a". Dacă răspunsul la ghicitoare a fost „tîmplar", vecinul poate spune de exemplu : „Tîmplarul lucrează o masă". Vecinul său continuă, spunînd ce alt cuvînt al propoziției conține sunetul „a" și ce poziție are acesta în cadrul cuvîntului. Regula este ca fiecare copil să-l continue sau să-l corecteze pe vecinul său, toate răspunsurile corecte trebuind să fie aplaudate de toată grupa. După caz, educatoarea va da sau nu „semnalul" de aplaudare.

Scanned with CamScanner

II. EXERCIȚII PENTRU EXPLICAREA UNOR CUVINTE ȘI EXPRESII ȘI PENTRU FORMAREA UNEI EXPRIMĂRI CORECTE ȘI FLUENTE

Exercițiile din această parte a lucrării au ca scop înțelegerea sensului unor cuvinte, mai ales al celor mai greu de sesizat de către preșcolari, cum sînt, de pildă, antonimele, omonimele și sinonimele, sau al altor cuvinte, expresii sau dialoguri ce vor fi folosite în jocuri și activități și cu care copiii trebuie familiarizați mai înainte de desfășurarea acestora. Exercițiile cuprinse în această a doua parte a lucrării contribuie deci la îmbogățirea vocabularului (sub aspectul achiziționării de noi cuvinte, al consolidării și activizării lor), sarcină deosebit de importantă la vîrsta preșcolară, vîrstă a marilor acumulări în acest domeniu. Această parte conține trei mari categorii :

1. Exerciții pentru precizarea înțelesului unor antonime, omonime și sinonime și folosirea lor corectă.

2. Exerciții pentru explicarea și consolidarea unor cuvinte ce vor fi folosite în unele jocuri de creație.

3. Exerciții pentru explicarea, precizarea, consolidarea și verificarea unor noțiuni și cuvinte pe care ei le știu și care vor fi folosite în diferite activități.

1. Exerciții pentru precizarea înțelesului unor antonime, omonime și sinonime și folosirea lor corectă

Această subdiviziune a lucrării începe cu o serie de exerciții de vorbire care operează cu *antonime* adjectivale, adverbiale, verbale, știut fiind că preșcolarul își precizează mai ușor sensurile cuvintelor pe care le diferențiază prin contrast.

Se propun în continuare exerciții pentru însușirea unor *omonime*, și, în sfîrșit, o altă categorie pentru însușirea unor *sinonime* adjectivale, verbale etc. Copilul trebuie familiarizat cu sinonimele pentru că, așa cum se știe, se face permanent apel la ele în explicarea cuvintelor noi.

Pentru precizarea sensului unor cuvinte din aceste trei categorii au fost propuse exerciții pentru activitățile comune cu întreaga grupă sau cu grupuri mici de copii, în vederea tratării diferențiate a acestora.

După modelul acestor jocuri și exerciții se pot, firește, realiza altele similare, pentru îmbogățirea vocabularului și cu alte categorii de cuvinte.

Scanned with CamScanner

a. Antonime

1) Antonime (adjective)

a) **Hai să împachetăm !** Pe masa educatoarei se află diverse perechi de obiecte cu însuşiri fizice contrastante (cuburi mici şi mari, sfere albe şi negre, funde înguste şi late, creioane lungi şi scurte etc., amestecate).

Educatoarea anunţă grupul de copii că pe masă se află obiecte perechi, dar cu anumite însuşiri contrare, şi în continuare explică cerinţele jocului.

La îndemnul ei : „Hai să împerechem !" unul din copiii care s-au anunţat se apropie de masă şi încearcă să aleagă două obiecte pereche cu însuşiri opuse. În caz că nu a putut rezolva sarcina, va trece la loc, fiind antrenaţi în continuare ceilalţi. Dacă a găsit corect o asemenea pereche, copilul trebuie să spună care sînt însuşirile opuse ale celor două obiecte. Dacă rezolvă corect, are dreptul să numească el un coleg în locul educatoarei, care să vină la masă, să aleagă altă pereche de obiecte cu însuşiri opuse, pe care apoi să le denumească. Jocul se continuă pînă la împerecherea tuturor obiectelor.

În încheierea activităţii, copiii vor alcătui propoziţii cu însuşirile contrastante denumite de ei.

b) **Ce-ţi spune roata ?** Pe un disc împărţit în mai multe sectoare sînt desenate chipuri umane, exprimînd elocvent stări sufleteşti, fizice sau însuşiri morale (figura nr. 10). Deasupra acestuia se fixează pe acelaşi ax, înfipt în centru, un alt disc, căruia i se decupează un sector egal cu sectoarele discului desenat şi care poate fi uşor învîrtit. Educatoarea roteşte discul de deasupra, astfel încît prin sectorul decupat să se vadă desenul de pe un sector al discului de dedesubt, peste care este perfect suprapus. La comanda „Ce-ţi spune roata ?" copilul desemnat (copiii sînt aşezaţi în semicerc în jurul mesei pe care se află discul) trebuie să spună ce vede, fiind îndrumat, cu întrebări ajutătoare, către expresia sau însuşirea de pe chipul respectiv (copil *vesel*, fată *harnică*, elev *ordonat* etc.).

Un alt copil trebuie să spună însuşirea opusă (*trist*, *leneşă*, *dezordonat* etc.), iar ceilalţi să formeze cîte o propoziţie cu fiecare dintre aceste două cuvinte opuse. Apoi, prin învîrtirea discului suprapus, educatoarea descoperă o nouă imagine, pe baza căreia se continuă ca mai sus ş.a.m.d., pînă la epuizarea tuturor imaginilor.

Variantă. În locul discului se pot folosi imagini reprezentînd personaje din poveşti, tipice prin însuşiri opuse.

Copiii au sarcina să grupeze cîte două imagini, după însuşirile opuse pe care le au, să le numească şi să alcătuiască propoziţii cu aceste cuvinte, ca, de exemplu, bun — rău, frumos — urît, harnic — leneş.

c) **Cine vine lîngă mine ?** Educatoarea spune la ureche fiecărui copil din microgrupul cu care lucrează o însuşire fizică sau morală, cu care aceştia sînt obligaţi să alcătuiască în minte o propoziţie, pe care o vor spune, pe rînd, la comanda educatoarei. Educatoarea reţine şi repetă cea mai frumoasă propoziţie spusă de ei, după care copiii trebuie să alcătuiască cîte o propoziţie cu însuşirea opusă aceleia despre care este vorba în propoziţia anterioară. Cel care vrea să răspundă va veni lîngă

Scanned with CamScanner

educatoare la formularea de către aceasta a chemării : „Cine vine lîngă mine ?", şi va rosti propoziţia pe care a gîndit-o. Dacă a răspuns corect, rămîne lîngă ea, dacă nu, trece „la loc" şi i se dă posibilitatea să mai răspundă o dată după ce toţi au făcut cîte o încercare. Cei care greşesc şi a doua oară „pierd" şi ca atare nu au dreptul să joace în horă cu educatoarea şi cu cei „veniţi lîngă ea" şi rămaşi acolo ca recompensă pentru răspunsurile lor corecte.

2) Antonime (adverbe)

a) **Unde se află ?** Educatoarea realizează din siluete sau jucării un tablou sau o scenă în care unele elemente se află în relaţii spaţiale opuse (sus — jos ; la dreapta — la stînga ; în faţă — în spate ; departe — aproape etc., vezi figura nr. 11).

Un copil numit de educatoare îşi alege un element din tablou şi, la întrebarea educatoarei : „Unde se află ?" (ajutat la început cu adverbe sugerate de ea, ca de exemplu : sus — jos etc.), va răspunde printr-o propoziţie, folosind adverbul de loc respectiv : „Păpuşa se află sus (deasupra)". Alt copil trebuie să găsească pe tablou elementul care se află aşezat într-un loc opus celui dintîi şi să formuleze propoziţia corespunzătoare : „Căţeluşul se află jos (dedesubt)". Se continuă cu toate elementele ce se află în alte relaţii spaţiale opuse.

b) **Cînd şi cum ?** Educatoarea îşi pregăteşte un set de întrebări în al căror răspuns să fie cuprinse adverbe antonime (de timp sau mod). De exemplu :

1) Cînd pleacă părinţii la serviciu ? (Răspuns — *Dimineaţa*).
2) Dar cînd vedem emisiunea „Noapte bună, copii" ? *(Seara)*
3) Cînd se scoală mama ca să aibă timp să pregătească totul pentru copii ? *(Devreme)*
4) Dar cînd se culcă mama ca să poată termina toată treaba ? *(Tîrziu)*
5) Cum fuge sportivul ca să cîştige întrecerea ? *(Repede)*
6) Dar cum se mişcă melcul ? *(Încet)*

După fiecare pereche de răspunsuri, un copil este pus să selecteze adverbele antonime, pe care toată grupa le repetă de cîteva ori. Eventual, sînt puşi apoi şi ei să construiască propoziţii cu aceste antonime.

3) Antonime (substantive).

a) **Întrebare şi răspuns.** Educatoarea îmbracă două păpuşi : una, ca iarna, şi alta, ca vara. Le prezintă copiilor, spunînd pentru prima : „Eu sînt iarna", iar pentru a doua : „Dar eu cine sînt ?".

— Mie îmi place *frigul* (spune iarna, prin glasul educatoarei).

— Dar mie ce-mi place ? întreabă ea, mimînd şi arătînd păpuşa-vară. Copiii răspund *(Căldura)*. Vara — „Eu vă aduc *bucurie*". Iarna — către copii : „Dar eu ce vă aduc cînd nu vin cu zăpadă ? Copiii răspund : *Tristeţe*.

Eventual, jocul se poate continua şi cu alte antonime :

— Cum vă îmbrăcaţi voi iarna ? (*Gros*)

— Dar vara ? *(Subţire)*

Scanned with CamScanner

4) Antonime (verbe)

Două păpuși sînt aduse în scenă și-și propun să se joace împreună cu copiii cu cuvinte opuse. Educatoarea le mimează, schimbîndu-și glasul și aducîndu-le în prim plan atunci cînd vorbesc :

Prima : — Oamenii iubesc *pacea*.

A doua : — Oamenii *urăsc*... (și se preface că a uitat, cerînd ajutor copiilor). Dacă răspunsul nu vine spontan, îi întreabă : „Ce credeți că urăsc ?", pentru ca ei să poată găsi antonimul „*războiul*". Și aici jocul se poate continua cu alte feluri de antonime.

Prima : — Copii ! Ce nu este *frumos* să spunem ? (*Minciuni*)

A doua : — Dar ce trebuie să spunem întotdeauna ? (*Adevărul*)

Dialogul poate continua în felul acesta cu toate tipurile de antonime.

b. Omonime

Omonime (substantive).

La televizor. Educatoarea distribuie copiilor cîte două sau trei imagini ce reprezintă obiecte diferite, dar care se numesc la fel (omonime). Fiecare copil primește cîte o imagine. Aceleași imagini, dar mai mari, le are și educatoarea. Ea expune pe rînd cîte o imagine într-un ecran de televizor, cerînd ca cel care-și vede la televizor imaginea să numească obiectul cu glas tare, să arate la ce sau cum se folosește și să alcătuiască cu cuvîntul respectiv o propoziție. Copilul poate fi ajutat.

Expune apoi un alt obiect care are același nume, procedînd ca mai sus. De exemplu : expune o imagine care reprezintă o capră (animal), o capră (de tăiat lemne), copii sărind capra (figurile nr. 12 a—12 c).

După ce epuizează imaginile ce reprezintă omonimele unui cuvînt, ea întreabă : „Căror obiecte le spunem noi capră ?" Copiii explică cele trei accepții, de data asta fără a se sprijini pe imagini.

În încheiere, educatoarea trage concluzia că au folosit cuvinte la fel, cu aceeași formă, dar care au înțeles diferit și apreciază pe copii pentru participare.

Se procedează astfel și cu alte omonime : *toc* (fig. nr. 12 d, e, f, i), *port* (fig. nr. 12 g, 12 h), *broască* (fig. nr. 12 j, 12 k), *cățel* (fig. nr. 12 l, 12 m), *cocoș* (fig. nr. 12 n, 12 o), *leu* (fig. nr. 12 p, 12 q), *piuliță* (fig. nr. 12 r, 12 s), *corn* (fig. nr. 12 t, 12 u).

c. Sinonime

1) Sinonime (substantive)

a) **Zăpadă.** Educatoarea arată grupului de copii o imagine reprezentînd o scenă de iarnă cu zăpadă abundentă (fig. nr. 13). Se intuiește liber imaginea și se descrie de către copii, pentru a se ajunge la cuvîntul zăpadă.

Copiii sînt întrebați dacă știu și alt cuvînt care să însemne tot zăpadă. Dacă nu știu, li se repetă aceeași propoziție, care conținea cuvîntul „zăpadă".

Scanned with CamScanner

padă", pe care însă îl înlocuiesc cu sinonimul „omăt" sau „nea". Educatoarea cere copiilor să spună ce înseamnă fiecare dintre ele.

Educatoarea spune copiilor că există unele obiecte pe care le putem denumi cu cuvinte diferite. Pentru a le ține minte pe cele de mai sus, îi învață o scurtă poezie :

Zăpada, omăt sau nea,
Așterne-ți covorul moale
De fulgi albi, pufoși și moi
Ce ne bucură pe noi.

Hei, zăpadă, omăt sau nea,
Faceți derdelușul mare.
Pe el să alunecăm,
Cu sania să ne jucăm.

2) Sinonime (adjective)

a) **Cum este ?** Educatoarea utilizează o povestire, înregistrată sau spusă, despre vulpe, în care se folosește pentru caracterizarea ei, în fraze succesive, adjectivele : șireată și vicleană.

Se repetă a doua oară povestirea, pe care o întrerupe exact în locul unde se spune că este șireată și li se cere lor să spună cum este animalul prezentat. Ei vor răspunde „șireată" sau „vicleană" și atunci ea pune întrebarea : cu ce alt cuvînt mai putem spune „șireată" ? (sau „vicleană").

După răspunsul copilului, educatoarea precizează că cele două cuvinte au același înțeles (dacă este cazul se precizează sensul).

Povestea continuă despre un iepuraș fricos, sperios. Se procedează ca mai sus, arătînd că pentru aceeași însușire avem la îndemînă două cuvinte din care putem alege pe cel care ne place.

Se poate proceda astfel și pentru alte sinonime : lacom-mîncăcios ; mîndru-îngîmfat, după ce avem certitudinea că preșcolarii stăpînesc semnificația unuia dintre ele.

3) Sinonime (verbe).

Ce îi facem ? Educatoarea prezintă, pe rînd, copiilor imagini cu diferite animale care, datorită acțiunilor lor, ar trebui alungate : vulpea la coteț (figura nr. 14 a), iepurașul rozînd varza în grădină (figura nr. 14 b), un cățel mușcă un copil (figura nr. 14 c), pisica la colivia unui canar (figura nr. 14 d), lupul la stînă (figura nr. 14 e).

La întrebarea educatoarei „Ce trebuie să facem ?", un copil trebuie să spună ce trebuie să facă și de ce.

Presupunînd că primul copil va folosi verbul „a goni", educatoarea le cere să spună și alte cuvinte cu același înțeles (a alunga, a îndepărta).

Intuindu-se și celelalte imagini, copiii au datoria să reformuleze de fiecare dată răspunsul la întrebarea „Ce trebuie să facem ?", folosind cîte unul din sinonimele verbale.

Scanned with CamScanner

2. Exerciții pentru explicarea și consolidarea unor cuvinte ce vor fi folosite în unele jocuri de creație

Importanța jocurilor de creație pentru dezvoltarea imaginației, a gîndirii și a creativității preșcolarilor este de mult cunoscută atît de teoreticieni, cît și de practicieni. Dar eficiența lor depinde de temeinicia cuantumului de cunoștințe și de precizia vocabularului vizat de jocurile respective. De aceea, în pregătirea jocurilor de creație, ocupă un prim loc exercițiile de dezvoltare a vorbirii.

Pregătirea acestor jocuri constă, în primul rînd, în familiarizarea copiilor cu situații de viață adecvate jocurilor respective și în explicarea, însușirea și consolidarea vocabularului ce se referă la acestea. Pregătirea jocurilor de creație nu poate fi ruptă de problemele cunoașterii mediului înconjurător, fără de care nu se poate îmbogăți vocabularul (sub toate aspectele sale). De aceea, ne-am propus ca, pentru pregătirea fiecărui joc la care ne referim în această lucrare, să pornim de la aspectele de viață cele mai pregnante ce pot să se reflecte în joc. Aceste aspecte, precum și corespondentele lor verbale (cuvinte, expresii, dialoguri caracteristice) vor fi introduse treptat în cadrul jocului, pe măsură ce cunoașterea lor, prin exercițiile propuse, îmbogățește experiența copiilor și posibilitățile lor de exprimare.

Dar pe lîngă aceste jocuri de creație cu subiecte din viața cotidiană, mai există o categorie de jocuri de creație, și anume acelea cu subiecte din basme, care se apropie de dramatizări. Pregătirea acestor jocuri este oarecum diferită de a acelora din prima categorie, în sensul că familiarizarea copilului nu se face plecînd de la aspecte de viață legate de un anume subiect de joc, ci direct de la textele basmelor, cu expresiile și dialogurile necesare redării unor scene „ca la teatru".

În afară de familiarizarea copiilor cu aspecte de viață sau cu texte și scene din basme, în pregătirea jocurilor de creație mai intră și verificarea cunoștințelor, eventual precizarea și consolidarea lor, în legătură cu dimensiuni, mărimi, culori, cunoștințe legate în mod corect de cuvintele pe care le vom folosi în cadrul jocurilor.

La aceste aspecte ale pregătirii jocurilor de creație ne referim în cele ce urmează, dată fiind, pe de o parte, marea lor importanță, iar pe de alta, neglijarea lor în practică. Nu vom lua în discuție alte aspecte ale pregătirii acestor jocuri — ca, de pildă, pregătirea materialului, a sălii de grupă, organizarea copiilor —, pentru că acestea sînt îndeobște cunoscute și în mod curent realizate în grădinițe.

În funcție de nivelul de dezvoltare al grupei, educatoarea poate alege una din următoarele modalități de lucru :

a) copilul citește singur imaginea ;
b) copilul răspunde la întrebările puse de educatoare, privind acțiunile redate în imagine ;
c) copilul povestește conținutul imaginii după un plan dat ;

Firește, ne-am oprit numai la cîteva din cele mai curente jocuri de creație ce sînt folosite în grădinițe, și anume : „De-a familia", „De-a doc-

Scanned with CamScanner

torul", „De-a plimbarea în parc", „La centrul de legume și fructe", „De-a circulația", „La teatru", și la cîteva jocuri de creație cu subiecte din povestiri.

a. Pregătire pentru jocul „De-a familia"

Copiii pot fi pregătiți pentru a reda în acest joc următoarele aspecte :

1) Deșteptarea copilului.
2) Toaleta de dimineață.
3) Micul dejun.
4) Pregătirea fetiței sau a băiatului pentru a merge la grădiniță.
5) Așezarea mesei pentru prînz.
6) Aniversarea unui membru al familiei și primirea musafirilor.
7) Activitatea membrilor familiei (a tatălui, a mamei, a bunicii, a bunicului, a fraților, a surorilor).
8) Activitatea copiilor în familie.

Să vedem în continuare cum putem actualiza în mintea copiilor aceste aspecte și ce tipuri de exerciții putem face pentru a-i obișnui să se exprime corect.

1) *Deșteptarea copilului*

Ca material se pot folosi imagini în care : copilul doarme, mama vine și-l trezește, copilul se scoală, frecîndu-se la ochi, copilul face cîteva mișcări de înviorare în fața ferestrei deschise (figurile nr. 15 a — 15 f).

În cazul în care educatoarea desfășoară munca în mod individual, copilul va sta la măsuță privind imaginea. I se precizează modalitatea de lucru ; alegînd, de exemplu, procedeul al treilea, i se cere copilului să povestească, dîndu-i-se următorul plan :

— unde a dormit copilul ;

— cine trezește copilul (se poate adăuga și întrebarea „cum ?" pentru a da posibilitate copilului să redea atitudinea mamei în aceste împrejurări) ;

— ce face copilul (își scoate pijamaua, face mișcări de înviorare), urmărindu-se ca în redarea răspunsului copilul să denumească corect toate acțiunile prezentate în imagine. (Copilul — sau Ionel — se scoală ; își scoate pijamaua și deschide fereastra ; mama mîngîie copilul etc.) După ce conținutul imaginii a fost redat după plan, la început educatoarea, cu timpul copiii, sintetizează conținutul imaginii : „Din această imagine am aflat ce face Ionel cînd se scoală". Apoi se apreciază modul în care a povestit copilul respectiv.

Dacă educatoarea face pregătirea acestui joc cu un grup de copii, se prezintă o imagine mai mare sau două imagini de același fel (o imagine pentru doi-trei copii), care se așază pe masă, iar participanții au sarcina să o observe. Educatoarea își alege unul din procedeele de lucru mai sus amintite și-l expune copiilor. Deși exercițiul se desfășoară în grup, fiecare copil pregătește răspunsul. Copilul numit enumeră sau descrie unele acțiuni de pe imagine, iar ceilalți îl completează. În continuare se procedează ca atunci cînd lucrezi cu un singur copil.

Scanned with CamScanner

2) *Toaleta de dimineață*

a) Pregătirea acestui joc se realizează printr-un exercițiu de vorbire, în cadrul căruia copiii denumesc obiectele necesare toaletei de dimineață. Materialul folosit va fi constituit chiar din aceste obiecte sau imagini ale lor. În funcție de nivelul grupei, educatoarea poate cere copiilor nu numai să le denumească, ci chiar să le și descrie.

Copilul sau grupul de copii cu care se realizează exercițiul stă în fața sau în jurul măsuței pe care sînt așezate, cu fața în jos, imaginile obiectelor cu ajutorul cărora se face acest exercițiu. (În cazul în care pe măsuță sînt obiecte, ele sînt acoperite sau introduse într-un săculeț, din care copilul numit de educatoare scoate cîte un obiect, pe care, după ce-l privește, îl arată și celorlalți și îl denumește.) Copilul ia o imagine, o privește, o arată celorlalți copii din grup (în cazul în care munca se desfășoară în grup) și o denumește. La indicația educatoarei, spune la ce folosește și, dacă este posibil, îl descrie. De exemplu : „Eu am pe cartonaș desenat un pieptene cu care mă pieptăn ; el are culoarea neagră și mulți dinți subțiri". După ce copiii au denumit toate obiectele, au arătat la ce folosesc și eventual le-au descris, educatoarea apreciază răspunsurile copiilor sau copilului și sintetizează într-o frază esențialul : „Ați vorbit frumos despre obiectele de toaletă (sau despre obiectele cu care se face toaleta de dimineață)".

b) **Spune ce facem ?** Jocul se bazează pe simularea, pe mimarea acțiunilor ce le fac copiii în cadrul toaletei de dimineață. Prin sarcina pe care o au de îndeplinit, copiii trebuie să recunoască acțiunea simulată și să o descrie.

Iată cum se procedează :

Un copil este scos din clasă, iar grupul de copii, supravegheat sau condus de educatoare, hotărăște ce acțiune din cadrul toaletei de dimineață să mimeze. Rechemat în sala de grupă, la întrebarea colegilor : „Știi ce facem ?", copilul respectiv denumește acțiunea simulată de ceilalți copii. Dacă a recunoscut acțiunea, o execută și el și apoi o descrie. De exemplu : „Voi vă spălați pe dinți". Imită și el mișcarea respectivă și apoi o descrie. Dacă sarcina nu a fost îndeplinită, copiii îl ajută să spună și să descrie acțiunea imitată și aleg alt copil care să iasă din clasă.

3) *Micul dejun*

a) Pregătirea acestui punct se realizează printr-un exercițiu de vorbire ce se îndeplinește cu ajutorul unor imagini sau obiecte necesare la aranjarea mesei pentru micul dejun (figurile nr. 16 a—16 e).

Copilul sau grupul de copii cu care se desfășoară exercițiul sînt așezați în fața camerei păpușii, cerîndu-li-se să aranjeze masa pentru micul dejun. Copilul numit va trebui să ia din camera păpușii (sau din cutia cu imagini) obiectul cu care trebuie să începem așezarea mesei, să-l denumească și să arate ce face cu acest obiect și la ce folosește. „Eu am ales fața de masă, pentru că atunci cînd așezăm masa trebuie întîi s-o acoperim cu o față de masă curată. Așa este frumos și sănătos".

Scanned with CamScanner

De reținut : obiectele sau imaginile lor vor fi aranjate de copii în *ordine corectă* (fața de masă, farfurioarele, ceștile pentru ceai, tacîmurile, coșul de pîine etc.).

b) Exercițiul **„Stop !"** completează pregătirea acestui punct, cerînd precizarea acțiunilor ce le facem cu obiectele respective la micul dejun. Sarcina didactică a exercițiului este : copiii să recunoască acțiunile simulate și să le selecteze corect numai pe cele adecvate micului dejun.

Educatoarea sau un copil mimează și acțiuni ce le îndeplinim în cadrul micului dejun (bea ceaiul, taie pîine), și acțiuni care nu sînt specifice acestuia (folosirea lingurii, a farfuriei adînci etc.). După simularea unei acțiuni, copilul (sau copiii) care a recunoscut ceea ce s-a mimat trebuie să spună „Stop" și să denumească acțiunea, precizînd dacă este sau nu potrivită micului dejun. În cazul în care mai mulți copii au spus deodată „Stop" !, educatoarea numește pe unul dintre ei, și exercițiul continuă cu mimarea altei acțiuni.

4) Pregătirea fetiței (sau a băiatului) pentru a merge la grădiniță se poate face prin trei modalități :

a) **Lectură după imagini** care reprezintă o fetiță sau un băiețel pregătiți să meargă la grădiniță și o alta care îi reprezintă pe drum spre grădiniță (figurile nr. 17 a—17 c).

Se poate folosi următorul plan de întrebări :

— Unde pleacă fetița sau băiețelul ? (la grădiniță)
— După ce cunoști că acest copil pleacă la grădiniță ?
— Cum trebuie să fie uniforma copilului care merge la grădiniță ?
— De ce își ia gentuța ?
— Ce face la plecare ?

Educatoarea cere copiilor care privesc imaginile să răspundă la aceste întrebări numai după ce mai înainte au enumerat elementele din imagine. La sfîrșit, educatoarea sintetizează conținutul imaginii. „Ionel (sau Marioara) se pregătește să plece la grădiniță".

b) Exercițiul **Ce-ți trebuie la grădiniță ?** poate fi un alt mijloc de pregătire a acestui punct, deoarece urmărindu-se consolidarea cunoștințelor despre obiectele necesare pregătirii copilului pentru a pleca la grădiniță, acesta are posibilitatea să denumească, să descrie, să claseze obiectele respective sau imaginile lor (figurile nr. 5 a — 5 f).

Pentru exercițiu se aleg obiectele pe care le folosește copilul la grădiniță (uniformă, fundă, papuci, sac pentru papuci, gentuță, pahar etc. sau imaginile lor).

După ce grupul de copii a observat materialul, educatoarea explică și demonstrează exercițiul. La întrebarea „Ce-ți trebuie la grădiniță ?", copilul numit de educatoare răspunde, denumind un obiect necesar pregătirii pentru grădiniță, apoi îl caută printre imagini sau obiecte. Dacă a rezolvat sarcina corect, are dreptul să dea obiectul ales unui coleg care are obligația să-l descrie și să spună tot ceea ce mai știe el despre obiectul respectiv.

Scanned with CamScanner

Exercițiul reîncepe, numindu-se un alt copil. În cazul în care primul sau cel de-al doilea copil n-a rezolvat corect sarcina, este numit alt participant.

c) Un alt mod de a-i ajuta pe copii să-și reprezinte pregătirea pentru grădiniță constă în improvizarea de către educatoare a unei povestiri după modelul poveștii „Ce a uitat Fănică să spună ?", în care să se ocupe de modul de comportare a copilului cînd pleacă la grădiniță și de obiectele de care are nevoie.

Se povestește grupului de copii sau copilului, în cazul în care munca se desfășoară individual, despre Veronica cea grăbită care, plecînd la grădiniță, uită să-și ia cele necesare (șorțul sau fundița, gulerașul sau batista, gentuța cu paharul sau șervețelul și mîncarea). Sau, tot din grabă, uită unele reguli de comportare civilizată (nu salută, nu-și așază corect lucrurile, nu deschide și nu închide ușa frumos, nu traversează pe locul marcat). Educatoarea le cere la începutul povestirii ca, în momentul în care povestește ceva care nu-i admis, ei să spună „Stop" ! Cel care a spus primul „Stop !" sau cel numit de educatoare va arăta în ce constă greșeala copilului din poveste și apoi va spune cum era normal să procedeze.

5) *Așezarea mesei pentru prînz*

Pentru a concretiza acest aspect ce se poate reflecta în jocul de creație „De-a familia" se poate proceda prin așezarea mesei la casa păpușii, precum și printr-un exercițiu cu jetoane reprezentînd lenjeria de masă, veselă, tacîmuri, procedîndu-se ca la punctul 3) *(Micul dejun)* (figurile nr. 16 a — 16 b și 16 f — 16 h).

6) *Aniversarea unui membru al familiei și primirea oaspeților* este un aspect de viață cu care copiii nu se întîlnesc zilnic și de aceea cunoașterea lui cere o pregătire atentă.

În acest scop se pot folosi mai multe exerciții :

a) **Gîndește-te bine și spune-mi !** Educatoarea pune întrebări, folosind cînd e cazul un telefon jucărie. De pildă, educatoarea spune unui copil : „Gîndește-te bine și spune-mi cum îți inviți prin telefon prietena în vizită ?" Copilul întrebat se duce la telefon și formulează invitația. Se trece apoi la sarcinile următoare, la care vor fi solicitați, pe rînd, și alți copii. De exemplu :

„Cum îți primești musafirii ?"
„Cum feliciți pe cineva de ziua lui ?"
„Cum mulțumești cînd te felicită cineva ?"
„Cum inviți oaspeții la masă ?"

Îndeplinirea sarcinii este urmărită de toți copiii, care trebuie să o aprecieze, eventual să o corecteze.

b) **Completează ce lipsește !** Educatoarea spune o poveste presărată cu întrebări la care copiii vor trebui să răspundă. Iată un exemplu : Într-o frumoasă zi de primăvară, Veronica s-a sculat grăbită și s-a îndreptat spre telefon să-și invite prietena de ziua ei... Ce i-a spus oare la telefon ?

Scanned with CamScanner

(Cîțiva copii dau răspunsul, pentru a se completa ce lipsește.) Educatoarea va alege răspunsul cel mai frumos și corect. După aceea, povestește mai departe, incluzînd în povestire toate întrebările ce și-a propus să le adreseze copiilor.

La sfîrșit, evidențiază pe copiii care au dat răspunsurile cele mai corecte și mai frumos formulate.

c) **Exerciții de dramatizare.** În același scop li se cere copiilor să dramatizeze conținutul unei imagini care reprezintă aspecte de la sărbătorirea zilei de naștere a unui copil (figura nr. 18).

Fiecare participant din grup își alege un personaj de pe imagine și, privind bine la rolul pe care-l îndeplinește acesta, își imaginează ce trebuie să spună. Educatoarea va dirija astfel discuția, încît ordinea în care vorbesc copiii să fie logică.

7) *Activitatea membrilor familiei*

Cunoștințele copiilor privind activitatea membrilor familiei pot fi reactualizate prin dialoguri.

a) Se dă rol de bunică, bunic, tată sau mamă unui copil, iar altuia rolul de copil, determinîndu-i să redea dialogul dintre aceste două personaje. De exemplu :

Bunica : Ce dorești să-ți povestesc ?
Copilul : O poveste cu zmei.
Bunica : Îți plac zmeii ?
Copilul : Da, îmi plac zmeii, dar îmi place și Făt-Frumos.

sau

Copilul : Ce împletești, bunicuță ?
Bunica : Un fular pentru tăticul tău.
Copilul : Așa cum mi-ai împletit și mie ?
Bunica : Da, dar mai mare.

sau

Copilul : Unde te duci, mămico ?
Mama : La bucătărie.
Copilul : Și ce faci acolo ?
Mama : Cum ce fac ? Am terminat curățenia în casă și acum pregătesc mîncarea.
Copilul : Și ce mîncare pregătești ?
Mama : Supă cu găluști, care îți place ție, și ardei umpluți, care îi plac lui Costel.
Copilul : De ce nu faci chifteluțe, care îi plac tatii ?
Mama : Chifteluțe am făcut acum două zile. Nu putem face mereu aceeași mîncare.
Copilul : Da' papanași cînd faci ?
Mama : Mîine sau poimîine.

Scanned with CamScanner

La început, educatoarea indică tema conversației și conținutul ei. Apoi treptat lasă copiilor inițiativa dialogului.

b) Copiii mai pot folosi dialogul, discutînd pe teme sugerate de educatoare, care să aibă legătură cu punctele din planul dat de ea.

Ce ai putea să o rogi pe bunica ?
Cum ?
Ce ți-ar răspunde bunica ?
Ce i-ai putea spune mamei ?
Ce ar răspunde mama ?

În ambele cazuri, dialogurile pot fi purtate și între copil și un frate (sau o soră) mai mic sau mai mare.

c) Scrisoarea. Se mai poate folosi și pretextul trimiterii unei scrisori către un prieten sau o prietenă ori unor copii din alt oraș prin care să le arătăm că așteptăm vizita bunicilor (care locuiesc în altă localitate) și le povestim cum ne pregătim să-i primim, de ce ne bucură sosirea acestora, apoi activitatea tuturor membrilor familiei pentru pregătirea primirii, cerînd grupului sau copilului cu care se lucrează să răspundă la întrebările :

— Cum te pregătești pentru sosirea bunicilor ?
— De ce te bucură sosirea lor ?
— Ce povești spune bunica ?
— Ce face bunica acasă ?
— Dar bunicul ?
— Ce face mama ?
— Dar tata ?

8) *Activitatea copiilor*

Va putea fi scoasă în evidență prin convorbiri, prin folosirea unor ilustrații din care ei vor „citi" ce activități pot efectua acasă (jocuri, treburi gospodărești, ordine la colțul jucăriilor, aranjarea hainelor cînd le dezbracă, ajutor la aranjarea mesei), folosind și aici pretextul întocmirii unei scrisori pe care o vor trimite unor copii din altă localitate și prin care îi informează despre ceea ce fac ei acasă.

b. Pregătire pentru jocul „De-a doctorul"

Pregătirea pentru jocul „De-a doctorul" se face cu precădere cu ajutorul imaginilor (figurile nr. 19 a—19 c). În prima este reprezentată sala de așteptare în care discută părinții cu copiii, în a doua este reprezentat medicul stînd la birou și discutînd cu o mamă cu un copil în brațe, iar în a treia, medicul consultînd copilul (folosind stetoscopul).

Scanned with CamScanner

După ce copiii descriu sumar primul tablou și acțiunile pe care le sugerează, se va imagina dialogul purtat de persoanele respective. Astfel, educatoarea cere copilului sau grupului de copii cu care lucrează să-i spună :

a) Ce cred ei că vorbesc mamele din imagine între ele ?
b) Ce cred ei că vorbesc copiii din imagine între ei ?
c) Ce cred că vorbesc mamele din imagine cu copiii lor ?

Planul se fixează în funcție de conținutul imaginii luate în discuție. În afară de procedeul clasic care se folosește în realizarea dialogului (educatoarea întreabă după planul enunțat, iar copilul răspunde), se mai poate acționa și în felul următor : educatoarea arată copiilor imaginea și precizează împreună cu ei locul unde se petrece acțiunea (în sala de așteptare a dispensarului), cerînd apoi fiecăruia să-și aleagă din imagine o persoană pe care dorește să o interpreteze și le pretinde să spună tare ce și-au ales. De exemplu : „Eu sînt mămica cu ochelari", „Eu sînt copilașul acesta" sau „Eu sînt tata care a adus băiețelul la doctor". În continuare, educatoarea precizează ordinea în care vor începe copiii să discute între ei.

Întîi să discute mămica cu ochelari, apoi mămica ce ține un bebeluș în brațe. Ce-și spun ele oare ? Copiii din grup ascultă, completează, corectează în cazul în care se fac greșeli sau ajută cînd copiii nu se descurcă. Dacă acest procedeu este mai greu pentru unii copii, ei pot fi ajutați prin întrebări („Spune de ce ai venit la doctor ?", „Ce are copilul ?", „Cum l-ai îngrijit pînă acum ?").

c. Pregătire pentru jocul „De-a plimbarea în parc"

Desfășurarea acestui joc de creație necesită cunoașterea de către copii :

— a parcului cu arbori, alei, ronduri de flori, boschete, bănci, leagăne, tobogan, balansoare, căluși, carusel, peluze cu iarbă ;

— a modului cum trebuie să ne îmbrăcăm atunci cînd mergem în parc (în funcție de anotimp) ;

— a jucăriilor pe care le putem lua pentru jocurile din parc ;

— a modului de comportare în parc.

Pregătirea începe prin cîteva plimbări și jocuri desfășurate în parc pentru a familiariza pe copii cu cuvintele corespunzătoare cunoștințelor menționate mai sus.

Pentru consolidare, se pot folosi următoarele :

1) O convorbire pe baza unor imagini arătate de educatoare. Acestea cuprind elemente văzute în parc, jucării, articole de îmbrăcăminte. Pot fi arătate și obiecte sau ființe care nu se găsesc în parc (mijloace de locomoție, animale). Copiii vor denumi obiectul, elementul sau ființa reprezentată în ilustrație și vor spune dacă putem să o găsim în parc sau nu, arătînd și din ce cauză nu le găsim. De exemplu : mașină, troleibuze, animale sălbatice nu pot fi găsite în parc deoarece pe aici nu circulă decît pietoni, iar animale sălbatice nu putem vedea decît la grădina zoologică.

Scanned with CamScanner

Convorbirea se poate referi și la felul în care trebuie să ne comportăm în parc pentru ca acesta să rămînă mereu frumos. Se mai poate referi de asemenea și la comportarea față de cei pe care îi întîlnim în parc (copii, adulți, bătrîni).

2) Povestirea de către copii a ceea ce le place mai mult în parc.

4) Citirea unor versuri cu această temă. Copiii vor scoate dintr-un coșuleț imagini, dinainte pregătite, ale obiectelor, ființelor sau ale acțiunilor cuprinse în fragmentul respectiv, motivîndu-și alegerea. Iată cîteva exemple de astfel de versuri :

În parcul nostru
Sînt ronduri cu flori
Cu grijă le-nconjor
De sute de ori.

Foaie verde firicel.
Noi ne dăm în carusel
Voioși cu toții ne învîrtim
Fără ca să ametim.

Hai, copii, cu veselie
Să ne dăm în călușei,
Dii ! căluți, peste cîmpie,
Alergați ca niște zmei.

d. Pregătirea jocului : „La centrul de legume și fructe"

Pentru acest joc de creație, copiii trebuie să fie familiarizați cu următoarele obiecte, persoane, aspecte și cu cuvintele corespunzătoare :

— vînzător, cumpărător și relația dintre ei ;
— acțiunea de a vinde și de a cumpăra ;
— marfa ;
— cîntar și acțiunea de a cîntări ;
— punga (la ce folosește) ;
— sacoșa (la ce folosește) ;
— diferite fructe și legume ;
— bani.

Pregătirea se poate face prin observarea cu toată grupa a centrului de legume și fructe din apropiere, cu care ocazie se vor transmite copiilor cunoștințe în legătură cu obiectele, persoanele și relațiile dintre ele, amintite mai sus, urmată de un exercițiu în care folosim un coș unde vor fi puse : un cîntar (jucărie), pungi, o sacoșă, fructe, legume (naturale sau modelate), bani de hîrtie și monede de carton.

Pe rînd, fiecare copil scoate un obiect din coș și, la întrebarea „Spune-mi, ce ai scos din coș ?", îl denumește, precizînd cine-l folosește, vînzătorul sau cumpărătorul, și descrie acțiunea pe care una din aceste două persoane o îndeplinește cu obiectul respectiv („Cîntarul îl folosește vîn-

Scanned with CamScanner

zătorul pentru a cîntări fructele sau legumele cerute" ; „Sacoșa o folosește mama cînd merge în piață și în ea își așază cumpărăturile" etc.).

e. Pregătire pentru jocul „De-a teatrul"

Aspectele ce urmează a fi cunoscute de copii pentru acest joc sînt următoarele :

— Cumpărarea biletelor.
— Pregătirea pentru a pleca la teatru.
— Ce facem în timpul spectacolului ?
— Ce putem face în pauze ?

Această pregătire se poate face prin :

1) Vizionarea unor spectacole de teatru de păpuși în care copiii vor fi familiarizați cu sala de spectacol, scena, piesa de teatru, actorii și cu cuvintele respective.

2) Intuirea unor imagini reprezentînd o sală de spectacol, cîțiva actori, personaje din teatrul de păpuși și consolidarea cuvintelor : sală de spectacol, scenă, cortină, spectatori, actori (figura nr. 20) și amintirea numelor unor actori cunoscuți de ei de la televizor și a unor personaje din basme.

3) O convorbire în care să se discute următoarele : Cum ne îmbrăcăm pentru a merge la teatru ? Ce trebuie să avem pentru a putea intra în sala de spectacol ? De unde cumpărăm biletele ? Cum ne adresăm casierei ? Cum ne comportăm în timpul spectacolului ? Ce vedem acolo ? (Familiarizarea cu cuvintele : piesă de teatru, acte, pauză.) Ce putem face în timpul pauzelor ? (Ne plimbăm, putem bea suc sau mînca bomboane sau o prăjitură.)

4) Pregătirea unei scurte scenete, eventual cu subiect dintr-un basm, care va fi prezentată de cîțiva copii în cadrul jocului „De-a teatrul".

f. Pregătire pentru jocul „De-a circulația"

Pentru acest joc vom familiariza pe copii cu înțelesul și folosirea corectă a cuvintelor :

pieton	stop (în ambele sensuri)
vehicul	milițian
traversare	pasaj subteran
marcaj	trotuar

Pentru aceasta se pot face :

1) Intuirea unor imagini care reprezintă fiecare cîte unul sau mai multe personaje, acțiuni sau obiecte din lista de mai sus. Copiii le vor denumi. Se insistă asupra înțelesului dublu al cuvîntului *stop* (de obiect — semafor — și de comandă — *Stop ! — Stai ! Oprește-te* —).

2) Convorbiri între educatoare și copii, educatoarea cerînd copilului, prin întrebările puse de ea, să denumească stopul, marcajul, pietonul etc.

Scanned with CamScanner

figura nr. 21). (De exemplu : „Cine ne arată că putem trece strada ?", „Pe unde putem trece strada ?").

În cazul în care copiii nu cunosc unele cuvinte, educatoarea le va explica, le va arăta însemnătatea obiectului sau acțiunii pe care le desemnează și-i va pune în situația de a formula propoziții cu cuvintele nou învățate.

g. Pregătiri pentru jocurile de creație cu subiecte din basme

Aceste jocuri necesită o pregătire specială. Aici ne vom ocupa numai de pregătirea copiilor din punct de vedere verbal. Ei sînt obișnuiți să recunoască personajele dintr-o poveste și să reproducă dialogul dintre ele folosind pentru aceasta modul personal de exprimare. Iată cîteva sugestii :

a) **Ce ți-ai ales ?** Educatoarea pregătește cîteva personaje din 2—3 povești (păpuși sau siluete) sau costume specifice unor personaje. Copilul își alege ce personaj dorește, iar educatoarea, prin întrebări, îl face să spună ce și-a ales, din ce poveste este și ce a discutat cu un alt personaj indicat de ea, într-un anumit moment al poveștii. Trebuie subliniat că poveștile respective trebuie să fie bine cunoscute de către copii.

b) **Cu cine a vorbit ?** Educatoarea arată grupului (sau colectivului) cu care lucrează silueta unui personaj dintr-o poveste, costumul acestuia, sau un obiect după care copiii pot recunoaște personajul (de exemplu : o scufiță roșie, fusul Lisavetei etc.) și cere să-i fie numite personajul și povestea din care face parte, iar la întrebarea : „Cu cine a vorbit ?", vecinul copilului care a răspuns sau un alt copil va preciza cu cine a vorbit acel personaj, apoi doi copii redau dialogul, în rolurile personajelor alese.

c) **Ce-ai ales ?** Educatoarea cere copiilor să se gîndească la o poveste care le-a plăcut mult, să-și aleagă din ea personajul care le-a plăcut mai mult și să redea un dialog al acestuia, motivînd alegerea. La întrebarea educatoarei : „Ce-ai ales ?", copilul care s-a anunțat primul va răspunde : „Eu mi-am ales povestea . . . . . pentru că . . . . . Din această poveste am ales-o pe . . . . . deoarece . . . . . Ea a vorbit cu . . . . . astfel . . . . . "

3. Exerciții pentru explicarea, consolidarea și verificarea corectitudinii unor noțiuni și cuvinte însușite de copii și care vor fi folosite în unele activități comune (obligatorii) întregii grupe

Pregătirea acestor activități se face din mai multe puncte de vedere. Educatoarea, în funcție de scopul ales și de tema corespunzătoare acestuia, se documentează, dacă este cazul, pentru a evita greșeli științifice, apoi întocmește un plan, imaginîndu-și cum se va desfășura activitatea, pregătește materialul, aranjează clasa în forma adecvată activității, organi-

Scanned with CamScanner

zează copiii pentru ea. Dar nu de aceste pregătiri, îndeobște cunoscute și practicate în grădinițe, ne vom ocupa în cele ce urmează, ci de pregătirea copiilor din punctul de vedere al vocabularului. Și aici, ca și în cazul jocurilor, trebuie să plecăm de la „cunoașteri". Astfel, vom împărtăși copiilor unele cunoștințe legate de cuvintele ce le denumesc, familiarizîndu-i cu înțelesul lor, vom proceda la verificarea corectei folosiri a unor cuvinte, le vom consolida și activiza atunci cînd se va simți nevoia, pentru a ne putea sprijini pe ele în activitatea comună. Vom familiariza pe copii cu înțelesul metaforic al unor expresii literare pe care le vom întîlni în special în poeziile ce se vor preda în cadrul activităților de memorizare, îi vom obișnui să se exprime corect, clar, fluent în toate împrejurările.

Pentru atingerea acestor obiective sînt indicate o serie de mijloace, printre care un loc important îl dețin lecturile după ilustrații, convorbirile și în special exercițiile scurte, adecvate scopului propus. Ele pot fi desfășurate cu toată grupa, mai cu seamă cu grupe mici de copii, sau în mod individual. Educatoarea va hotărî în ce cadru, în funcție de cine va avea nevoie de ele.

Nu ne propunem să prezentăm pregătirea verbală decît a cîtorva din activitățile comune ce se desfășoară în grădinițe, cu titlu de exemplu. Am ales de aceea doar cîteva din diferite domenii : observări, lecturi după imagini, convorbiri, povestiri, memorizări.

a. Pregătire pentru activitatea de observare cu tema „Mărul și para"

Pentru această activitate trebuie să verificăm și eventual să consolidăm unele noțiuni (și cuvintele corespunzătoare), și anume : noțiunea de *mijlociu* (mărime mijlocie), culorile *(roșu, galben, verde, maro)*, expresia *dulce-acrișor*, noțiunile *neted* și *aspru*, urmărind în același timp exprimarea corectă în propoziții întregi.

1) Pentru noțiunea de „mărime mijlocie" se poate recurge la următoarele exerciții :

a) **Arată corect,** folosind mai multe grupe de obiecte de trei mărimi (urși, iepuri, mere, pere etc.). Aceste obiecte vor fi așezate la început în ordine : mare, mijlociu și mic, iar apoi amestecate la întîmplare.

Copiilor din grupul cu care se lucrează li se trasează sarcina să observe jucăriile de pe măsuță, astfel ca atunci cînd sînt întrebați să poată indica ce obiect este de mărime mijlocie. Copilul numit de educatoare rezolvă sarcina la semnalul „Arată corect" ! La sfîrșit un copil enumeră toate obiectele de mărime mijlocie.

b) Aceeași sarcină se poate realiza și prin exercițiul **Încercuiește corect sau Subliniază corect.**

Ca materiale se folosesc creioane negre și cărți de colorat, în care se găsesc desenate și colorate diferite obiecte în trei mărimi.

Copiilor li se trasează sarcina ca, atunci cînd educatoarea rostește cuvintele „Încercuiește corect", să încercuiască cu creionul imaginile

Scanned with CamScanner

obiectelor de mărime mijlocie. Cîştigă copilul care a încercuit cel mai repede toate obiectele mijlocii.

2) Verificarea însuşirii corecte a denumirii culorilor se poate realiza prin exerciţiul distractiv **Îmbrăcăm păpuşa** *(sau fetiţa)*. Folosim planşe cu imagini de păpuşi (fetiţe) a căror îmbrăcăminte este decupată şi îndepărtată, lăsînd un loc gol, şi fişii late de hîrtie colorate în culorile a căror cunoaştere dorim să o verificăm şi să o consolidăm.

Educatoarea cere copiilor să „îmbrace" păpuşa cu o rochiţă de o anume culoare. („Îmbrăcaţi, vă rog, păpuşa cu o rochiţă verde deschis... sau închis").

Copiii execută sarcina, aşezînd, sub imaginea pe care o au, fişia de hîrtie cu culoarea indicată, astfel ca în dreptul rochiţei decupate să apară culoarea cerută.

Copilul numit de educatoare va reda în propoziţii corecte acţiunea realizată.

Educatoarea cere copiilor să „îmbrace" păpuşa cu o rochiţă de culoarea care o doresc.

Copilul numit va denumi culoarea cu care şi-a „îmbrăcat" păpuşa.

În acelaşi fel se poate desfăşura exerciţiul **Colorăm baloanele** (frunzele — mingile).

În vederea realizării aceluiaşi scop, se pot desfăşura şi exerciţii în care se asociază o culoare cu un obiect. De exemplu : „Dă-mi te rog creionul cu care colorez frunza sau creionul cu care colorez mărul, ursul etc.".

3) Pentru denumirea „dulce-acrişor" se pot folosi exerciţii desfăşurate individual sau cu grupuri mici de copii. Materialul necesar constă în : zahăr, lămîie, măr, pară, prună sau fructe la alegere, o felie de cozonac, limonadă.

Copiii denumesc obiectele de pe masă („Aici este zahăr, aceasta este lămîie" etc.).

Se dă copiilor să guste din zahăr şi să precizeze ce gust are („Zahărul are gust dulce"). Sînt serviţi apoi cu cozonac şi întrebaţi : „Ce gust are cozonacul ?".

Se dă fiecărui copil să guste din zeama unei lămîi stoarse în faţa lor. Copiii vor spune că lămîia este acră.

Tot în faţa lor se pregăteşte o limonadă. Copiii gustă. Gustul limonadei nu este nici dulce ca zahărul introdus în apă, nici acru ca lămîia. Educatoarea rosteşte clar : „Limonada are gustul dulce-acrişor", apoi poate întreba copiii dacă au mai băut ceva cu gust dulce-acrişor („Oranjadă") sau dacă au mîncat un fruct cu gustul dulce-acrişor. („Măr".)

Copiii vor fi serviţi cu felioare din fructele amintite şi le vor denumi, apoi vor indica gustul acestora (dulce, dulce-acrişor).

În final, cu ochii legaţi, copiii vor gusta din ceea ce le oferă educatoarea şi vor denumi gustul, spunînd ce au mîncat.

4) Pentru noţiunea de *„neted"*, educatoarea îşi va pregăti plicuri sau coşuleţe cu fişii de hîrtie lucioasă, de mătase, cu panglicuţe, glaspapir, stofă, hîrtie de bloc. Ea va cere copiilor să denumească obiectele găsite în coşuleţ. Apoi, li se va trasa sarcina să pipăie aceste obiecte găsite în coşuleţ, şi după ceea ce simt cînd le pipăie, să le grupeze.

Scanned with CamScanner

Educatoarea îi ajută stabilind : obiectele netede sînt acelea care, atunci cînd le pipăim, nu simţim nimic pe faţa lor care să ne zgîrie, mîna parcă alunecă pe ele. Deci, hîrtia aceasta (o arată pe cea lucioasă), mătasea sînt *netede*. Cînd pipăim glaspapirul sau stofa groasă parcă ne zgîrie, mîna nu alunecă pe ele. Acestea sînt *aspre*. Se cere copiilor în continuare :

— să ridice o fişie de hîrtie aspră (se numeşte un copil sau doi care să spună cum este hîrtia ridicată) ;

— să ridice o fişie netedă, să se spună cum este aceasta (se numeşte un copil care să răspundă) ;

— să ridice o fişie la întîmplare şi să spună cum este cînd o pipăie.

Exprimarea corectă în propoziţii se realizează urmărind şi corectînd răspunsul copiilor în cadrul fiecărui exerciţiu.

b. Pregătirea pentru activitatea de observare cu tema : „Şantierul de construcţii"

Copiii vor fi familiarizaţi : 1) cu denumirea diferiţilor meseriaşi pe care îi vor întîlni pe şantierul de construcţii şi a activităţilor ce le desfăşoară aceştia ; 2) cu denumirea uneltelor şi materialelor folosite de ei ; 3) şi cu denumirea unor calităţi necesare muncitorilor (harnic, priceput, curajos, punctual) ; 4) se mai urmăreşte şi consolidarea deprinderii de a formula fraze bine închegate.

1) Pentru familiarizarea copiilor cu denumirea diferiţilor meseriaşi şi cu activităţile pe care aceştia le desfăşoară se pot folosi :

a) Imagini (eventual jetoane) în care să fie reprezentat cîte un muncitor exercitîndu-şi meseria.

Educatoarea cere copiilor să spună ce meseriaş văd pe imagine (figurile nr. 22 a—22 f). Cînd se ivesc dificultăţi , cînd copiii nu cunosc sau pronunţă greşit denumirea unei meserii şi a unui meseriaş, educatoarea intervine, denumind şi asociind denumirea acestor meseriaşi după activitatea lor. De exemplu, „Acesta este un zidar. I se spune zidar pentru că el construieşte ziduri ; zideşte aşezînd cărămidă peste cărămidă".

b) Acelaşi scop mai poate fi realizat şi prin intermediul unor cîntece sau poezii pe care educatoarea le execută cu copiii. În orice culegere de poezii şi cîntece se găsesc texte dedicate diferitelor meserii care se exercită pe un şantier de construcţii.

După ce copiii cunosc denumirea muncitorilor şi a meseriilor acestora, se pot efectua exerciţii distractive în care copiii să aibă posibilitatea să repete aceste două noţiuni.

c) **„Ghici ce face şi cine face aşa ?"** Copilul, în lipsa cărula se alege acţiunea unui meseriaş (acest copil poate fi scos din sală sau dus într-un colţ mai îndepărtat pentru a nu auzi ce hotărăşte educatoarea cu copiii), la întrebarea colegilor „Ghici, ce face şi cine face aşa ?", va denumi acţiunea şi muncitorul care o execută.

d) **Unde-l aşezi ?** Copiii trebuie să recunoască meseriaşii de pe imagini şi să aşeze fiecare imagine lîngă un obiect din clasă care a fost lucrat

Scanned with CamScanner

de meseriașul respectiv (zidarul lîngă zid, timplarul lîngă o măsuță sau lîngă ușă, electricianul lîngă comutator sau lîngă priză etc.).

e) **Cine este ?** Copiii scot dintr-un săculeț cîte o imagine reprezentînd un meseriaș (care poate fi întîlnit pe un șantier de construcție) în plină acțiune. Cel ce a scos imaginea, la întrebarea educatoarei „Cine este ?", indică denumirea meseriașului și acțiunea pe care o îndeplinește, apoi imită acea acțiune. Dacă nu reușește, îl ajută vecinul.

2) Pentru familiarizarea copiilor cu unele unelte și materiale folosite de diferiți meseriași pe un șantier de construcție, cu denumirea corectă a acestor unelte și materiale și cu modul lor de folosire, se poate proceda :

a) la o recunoaștere a lor după imagine, întovărășită de indicarea meseriașului care le folosește și a modului cum sînt folosite (figurile nr. 23 a—23 f).

b) Se mai poate recurge apoi și la o povestire închegată de educatoare, în care să se asocieze numele meseriașului cu uneltele și materialele pe care le folosește. De exemplu : «Mai mulți frați au hotărît să facă părinților o casă. Fiecare frate avea o meserie. Unul era zidar, altul timplar... În ziua în care trebuiau să plece în concediu la părinții lor, s-au hotărît să-și ia și uneltele necesare pentru construirea casei. Fratele cel mare, făcîndu-și geamantanul, îi spune băiatului său cel mic : „Fănică, adu-mi, te rog, canciocul și mistria, să nu le uit". Fănică, uitîndu-se la tăticul său, curios, îi spune : „Tăticule, ai așa multe lucruri cu care lucrezi, că nu știu care-i canciocul și mistria. Tatăl și-a dat seama că Fănică este mic ca voi și nu știe cum se numesc uneltele cu care lucrează și a început să-i povestească ce este un cancioc și o mistrie, apoi i le-a arătat"». (Educatoarea arată imaginea uneltelor respective, subliniind despre fiecare meseriaș și uneltele lui, adăugînd și materialele de care are nevoie. De exemplu : tatăl, împachetînd mistria și canciocul, îi spunea lui Fănică, ce nu mai înceta cu întrebările, că mortarul, adică varul amestecat cu ciment, nisip și apă, pe care-l așază în *cancioc* și-l netezește cu *mistria* pe zid, îl va pregăti la bunicul, pentru că nu poate pleca cu el de acasă...)

Se va continua cu alte materiale sau unelte.

c) Pentru consolidarea noțiunilor predate, se pot prezenta ghicitori care se referă la uneltele și materialele diferiților meseriași.

d) Se mai pot folosi exerciții în care copiii au sarcina să denumească uneltele și materialele fiecărui meseriaș apărut în cadrul unui teatru de păpuși sau a cărui imagine a scos-o din sac educatoarea sau un copil.

e) De asemenea, se pot imprima pe bandă de magnetofon sau casetofon întrebări menite a declanșa o convorbire între diferiți meseriași și copii, în care aceștia îi roagă pe copii să le dea ceea ce au nevoie pentru îndeplinirea acțiunii specifice meseriei lor. De exemplu, meseriașul spune : „Aș dori să vă fac niște măsuțe și scăunele frumoase. Știți cu cine vorbiți ? (Pauză la magnetofon).

Copiii...

Meseriașul : Ce-mi trebuie pentru aceasta ? (pauză la magnetofon).

Copiii...

3) Pentru precizarea unor calități ale muncitorilor, educatoarea va spune povești din colecția sa, de unde să reiasă calitățile amintite, explicînd conținutul lor în momentul în care se prezintă aceste noțiuni.

Scanned with CamScanner

De exemplu : „*Harnic* este un om care-şi face datoria bine şi repede".

„*Curajos* este omul care nu se teme de greutăţi, se urcă pe schelă, lucrează pe orice vreme" etc.

„*Punctual* este omul care vine la timp la lucru şi termină ce are de făcut exact atunci cînd trebuie."

Pentru introducerea acestor cuvinte în vocabularul activ al copiilor, educatoarea va avea convorbiri cu ei, analizînd comportarea unor colegi, atitudinea unor personaje din poveşti care, bineînţeles, se pretează la introducerea noţiunilor predate. Se mai poate da copiilor sarcina de a crea o scurtă povestire despre o persoană curajoasă, punctuală sau harnică. Apoi se analizează la nivelul grupului dacă povestirea a oglindit exact ceea ce s-a cerut sau dacă au fost corect folosite cuvintele respective.

Exprimarea în fraze corect închegate se urmăreşte în toate exerciţiile de mai sus.

c. Pregătire pentru activitatea de observare „Cîinele"

Pentru această activitate, copiii vor fi familiarizaţi cu cîteva specii de cîini şi cu foloasele pe care le aduc : cîine de vînătoare, cîine lup folosit de miliţieni, cîine ciobănesc, şi li se va îmbogăţi vocabularul cu cuvîntul botniţă.

De asemenea, se va verifica şi eventual consolida însuşirea noţiunilor de „lung-scurt".

1) Îmbogăţirea vocabularului cu cuvîntul botniţă (apărătoare care se leagă la botul unor animale ca să nu poată muşca, paşte sau suge). Introducerea cuvîntului se poate face :

a) Cu ajutorul unei povestiri improvizate de educatoare, prin care să se redea plimbarea în cîmp sau în pădure a unui copil cu bunicul, pentru a asculta ciripitul păsărelelor întoarse din ţările calde, pentru a vedea haina nouă a copacilor, iarba verde şi floricelele. Cu această ocazie, copilul zăreşte nişte viţeluşi ce aveau botul acoperit cu un fel de punguliţă confecţionată din sîrmă subţire (se descrie botniţa). Mirat, cere lămuriri bunicului şi află cum se numeşte acest obiect şi de ce se aşază la botul unor animale.

Educatoarea, în încheiere, arată copiilor imaginea unei botniţe (figura nr. 24).

Pentru introducerea acestui cuvînt în vocabularul activ al copiilor, educatoarea poate cere să i se repovestească această întîmplare istorisită grupului de copii, iar ca să fie convinsă că cel ce repovesteşte cunoaşte conţinutul acestei noţiuni şi nu o foloseşte mecanic, cere, în momentul în care copilul ajunge la cuvîntul respectiv, să redea semnificaţia sa.

b) Copiilor li se mai poate cere să creeze povestiri după tablouri conţinînd acest element desenat. Atunci în mod sigur ei vor vorbi despre el (figura nr. 25).

c) Se pot crea şi povestiri după cîteva elemente date (pădure, viţeluş cu botniţă), povestiri începute de educatoare şi sfîrşite de copii, în care să existe acest element.

Scanned with CamScanner

2) Familiarizarea copiilor cu cîteva rase de cîini folositori se poate realiza tot cu ajutorul unor imagini (figurile nr. 26 a și 26 b). Educatoarea va arăta imaginea cîinelui, va spune denumirea lui și ce folos ne aduce. Nu va intra în multe amănunte descriptive deoarece acest lucru se va face în cadrul activității de observare. Va insista mai mult asupra foloaselor ce le avem de pe urma lor : cîinele de vînătoare are mirosul foarte dezvoltat, însoțește pe om la vînătoare ; cîinele de stînă este foarte puternic și păzește oile de lup ; cîinele folosit de milițieni este foarte deștept, dar mușcă, de aceea poartă botniță, are mirosul foarte bine dezvoltat.

În zilele următoare se dau copiilor imagini din care să recunoască acești cîini sau se pot folosi tablourile mari din grădiniță (de exemplu : „La vînătoare") unde se găsesc asemenea animale.

3) Pentru verificarea felului cum au fost însușite noțiunile „lung" și „scurt" se pot folosi cîteva exerciții distractive. De exemplu :

a) **Pe ce drum merge ?** Educatoarea desenează pe tablă un drum lung și unul scurt. Păpușa condusă de educatoare merge pe unul din drumuri. La întrebarea educatoarei : „Pe care drum merge păpușa ?", copilul numit răspunde : „Pe drumul scurt".

b) **Ce lipsește ?** Educatoarea desenează pe tablă case, una cu un coș lung, alta cu un coș scurt, drumuri lungi și scurte, o grămadă de lemne lungi și una cu lemne scurte etc. Copiii privesc și intuiesc tabloul. Apoi închid ochii, în care timp educatoarea șterge din desen, la început un singur element, apoi două. Se va orienta spre cele cu dimensiunile înșelătoare. La întrebarea „Ce lipsește ?", copiii deschid ochii, analizează desenul de pe tablă și dau răspunsul.

c) În cazul în care se constată că termenii sînt folosiți în mod greșit (mare în loc de lung, mic în loc de scurt), educatoarea folosește exercițiul următor : arată un obiect lung alături de unul scurt și spune rar, indicînd dimensiunea cu degetul : „Aici am o panglică lungă, iar aceasta este o panglică scurtă."

Se cere apoi copiilor să ridice, dintr-un coșuleț, firul de ață lung ; un copil este pus să redea verbal acțiunea : „Din coșuleț am scos firul de ață lung („fișia de hîrtie scurtă", „panglicuța lungă" etc.). După îndeplinirea fiecărei sarcini, copiii trebuie să spună în propoziții închegate ceea ce li s-a cerut să facă.

d. Pregătire pentru activitatea de observare „Zăpada"

Pregătirea pentru această activitate nu implică decît controlul asupra însușirii de către copii a cunoștințelor privind culoarea „cenușie", care, după cum se știe, este mai greu de diferențiat de către ei. Pentru aceasta se poate face următorul exercițiu : se dă fiecărui copil din grup cîte un covoraș, reprezentat printr-o foaie de hîrtie albă pe care cu linia s-au făcut multe figuri geometrice, lipite între ele și colorate diferit. Se va cere copiilor să însemne ușor figura care are culoarea cenușie. Educatoarea va avea grijă ca cenușiul să fie încadrat și de culori tari, ca să poată fi evidențiat, dar și de culori apropiate, alb, bleu deschis sau alb

Scanned with CamScanner

murdar. Cunoașterea acestei culori este necesară pentru ca în activitatea de observare să se poată vorbi despre culoarea cenușie a cerului cînd ninge.

e. Pregătire pentru activitatea de observare cu tema „Drapelul țării" și „Drapelul P.C.R."

Pregătirea vocabularului pentru această activitate constă în verificarea cunoștințelor despre culorile roșu, galben și albastru și cuvintele respective, în predarea și consolidarea cuvintelor care arată pozițiile obiectelor (adverbe și locuțiuni adverbiale): culcat, lîngă, în picioare, și despre noțiunile de respect, cinstire, „loc de cinste".

1) Pentru verificarea cunoștințelor despre cele trei culori pot fi făcute următoarele exerciții:

a) Se trasează sarcina de a grupa florile dintr-un coșuleț după culoare (pregătit în prealabil cu flori în cele trei culori). Copilul numit de educatoare va denumi culoarea florilor din fiecare grup: „Florile din grupul acesta sînt roșii" (sau galbene, sau albastre). Se cere apoi copiilor să privească în clasă și să găsească o jucărie, un obiect de culoarea numită de educatoare sau la fel cu culoarea florii pe care o are copilul în mînă. Copilul care s-a anunțat numește obiectul și justifică alegerea. „Am ales păpușa din vitrină că și ea are rochiță galbenă ca floarea pe care o am", sau „Am ales mașina albastră, pentru că are culoarea ca și floarea pe care o am."

b) Un alt exercițiu se poate desfășura în modul următor:

Pe tablă, educatoarea desenează grupuri de două-trei figuri geometrice colorate, figurile dintr-un grup fiind la fel, de exemplu, pătratele roșii, dreptunghiurile galbene, triunghiurile albastre. Copiii privesc ce este pe tablă și apoi închid ochii. În acest timp educatoarea schimbă culoarea a două grupuri, de exemplu, șterge triunghiurile albastre și desenează altele de culoarea dreptunghiurilor, iar dreptunghiurile le colorează în albastru. La întrebarea „Ghici ce s-a schimbat?" copiii trebuie să spună ce culori au avut grupurile cu culorile schimbate și ce culoare au acum (s-a schimbat culoarea dreptunghiurilor care erau galbene și acum sînt albastre etc.).

2) Pentru consolidarea însușirii cunoștințelor despre pozițiile: culcat, în picioare, lîngă și a cuvintelor respective se poate folosi un exercițiu de memorie vizuală.

a) Fiecare copil are în coșuleț trei cartonașe colorate (roșu, galben și albastru). Același material îl are și educatoarea.

Se așază pe stativ cartonașele în poziție orizontală (culcate), apoi verticală (în picioare). La a treia reluare se îmbină aceste două poziții. De fiecare dată, educatoarea anunță poziția cartonașelor: „Eu am așezat cartonașele culcate, sau în picioare sau unul lîngă altul etc.". După fiecare exercițiu, educatoarea cere copiilor să privească bine așezarea cartonașelor de pe stativ, apoi acoperă stativul cu un șervețel sau o bucată de pînză etc., iar copiii au datoria să așeze pe măsuțe materialul lor, așa cum era cel expus. Răspunsul e dat de un copil (sau doi), care arată modul în care au așezat cartonașele. („Eu am așezat cartonașul culcat

Scanned with CamScanner

lîngă cartonașul roșu, care este așezat în picioare".) Controlul se face descoperind stativul.

b) Exerciții cu același scop se pot face la casa păpușii, unde educatoarea, prin convorbirea pe care o are cu copiii, caută să le consolideze deprinderea de a folosi corect cuvintele care indică poziția obiectelor.

— Unde este păpușa ? (în pat)
— Cum stă în pat ? (culcată)
— Dar acum cum stă păpușa ? (în picioare)
— Cine stă lîngă păpușă ?
— Dar lîngă iepuraș cine stă ?

c) Alte exerciții urmărind același scop se mai pot realiza și prin acțiunea pe care o îndeplinește copilul la îndemnul educatoarei : „Așază cartonașul roșu în picioare lîngă bețișor ; așază lîngă el cartonașul galben, dar tot în picioare".

După fiecare acțiune, la întrebarea educatoarei „Ce-ai făcut ?", copilul formulează o propoziție în care exprimă acțiunea („Am așezat cartonașul roșu în picioare lîngă bețișor").

3) Noțiunile de „respect", „cinstire", „loc de cinste" sînt mai puțin cunoscute de copii la această vîrstă și destul de abstracte pentru ei. Educatoarea îi poate familiariza cu ele, spunîndu-le o poveste în care să fie folosite mai ales cuvintele „a respecta", „a cinsti" (a acorda cuiva cea mai mare atenție, a ține seama de tot ce spune). În momentul în care povestește și ajunge la acest cuvînt, îl explică.

Iată cîteva exemple de folosire a acestor cuvinte din poveștile ce se spun copiilor : Fata împăratului, din povestea *Sarea în bucate*, și-a respectat tatăl, așezîndu-l la masă și servindu-l ca și cînd nu ar fi alungat-o.

Fata moșului, din povestea *Fata moșului și fata babei*, a respectat-o pe bătrînă, ascultînd-o și dînd puilor ei să mănînce mîncarea nici prea caldă, nici prea rece, îmbăindu-i cu apa nici prea caldă, nici prea rece, așa cum îi ceruse ea.

Muncitorul, din povestea *Pantofiorii roșii* de N. Calma, a respectat-o pe mama Neușii, care, deși avea pielea neagră, era om ca și el, muncitoare ca și el, și a cumpărat el pantofiorii ce nu i se potriveau Neușii.

Ionel (povestire din „Colecția educatoarei") respectă pe bătrîni și-i ajută sau le cedează locul în mașină.

Apoi, educatoarea poate avea o convorbire cu grupul de copii după următorul plan :

— Pe cine trebuie să cinstim ?
— De ce ?
— Cum dovedim acest lucru ?

Se poate restrînge sfera convorbirii după planul :

— Pe cine cinstesc pionierii ?
— De ce ?

— Povestiți întîmplări pe care le cunoașteți și de unde ați văzut că pionierii cinstesc, respectă pe bătrîni, pe părinți, pe profesori etc.

Discuția pe care educatoarea o desfășoară cu copiii la sfîrșitul povestirilor, lecturilor, diafilmelor este un minunat mijloc pentru cei mici de a înțelege semnificația acestui cuvînt.

Scanned with CamScanner

În cazul povestirilor care se pretează, chiar dacă nu s-a făcut în prealabil observarea adecvată este bine să se arate că noi cinstim drapelul țării, tricolorul, și printr-o convorbire să se consolideze folosirea acestui cuvint.

f. Pregătire pentru activitatea de observare cu tema „Stema Țării"

Copiii trebuie familiarizați în prealabil cu elementele pe care le vor întîlni reprezentate pe stema țării, cu numele și semnificația lor. Trebuie să se verifice de asemenea dacă și-au însușit în mod corect și temeinic noțiunile și cuvintele înalt-scund, sus-jos, în față-în spate, de o parte și de alta, de care vor avea absolută nevoie în activitatea de observare „Stema țării".

1) Familiarizarea copiilor cu numele și semnificația elementelor componente din stema țării se poate realiza plecînd de la o poveste.

a) „Veronica pleacă cu mașina în vacanță, împreună cu părinții, la munte, la bunici. Pe drum, ei văd *cîmpiile* cu recolte bogate. *Spicele* grîului, grele de povara boabelor, și-au lăsat capul în jos. Culoarea lor, felul în care se leagănă în adierea vîntului au atras atenția fetiței... Mama i-a spus numele acestei plante și la ce folosește ea." (Să știți, copii — completează educatoarea — că lanul de grîu nu este numai frumos, prin întinderea, culoarea și mișcarea sa, ci el constituie și o bogăție a țării.) În felul acesta educatoarea desfășoară firul povestirii, evidențiind alte elemente reprezentate în stemă, subliniind importanța lor și, sintetizînd ce a expus, arată că și acest element constituie o bogăție de seamă a țării noastre.

Educatoarea poate însoți povestirea cu imagini ce sînt lipite pe o fișie lungă de carton, fișie prinsă la capete pe două bețe. În timp ce povestea se desfășoară, educatoarea derulează fișia, rulînd-o la capătul opus. În fața copiilor apare astfel numai imaginea despre care se vorbește (lan de grîu, sonde, munți, păduri. (Figurile nr. 27 a—27 d.)

b) Lecturile după imagini, prilej cu care copiii denumesc, descriu ceea ce văd, pot completa cunoștințele lor în vederea aceluiași scop. E bine ca educatoarea să-și fixeze un plan pe baza căruia să-și ordoneze lucrurile despre care va vorbi, pentru ca discuția să nu se desfășoare în jurul aspectelor de mai mică importanță. De exemplu :

— Ce vezi în imagine ? Copiii denumesc elementele existente (sonde, brazi, grîu etc.).

— La ce folosim sonda ?

— Ce bogății are pămîntul pe care se află sonda ?

— De ce spunem că petrolul este bogăția țării noastre ? (Un plan adecvat este folosit și pentru celelalte elemente ale stemei.)

c) Un alt mijloc de a consolida cunoștințele copiilor privind numele și semnificația elementelor din stemă sînt ghicitorile alcătuite pentru aceste elemente, ghicitori pe care educatoarea le spune, iar copiii le dezleagă. Apoi se analizează conținutul ghicitorii, ca să se poată face legă-

Scanned with CamScanner

ura între caracteristicile expuse în ghicitoare şi denumirea elementului
l să se reţină că acesta constituie o bogăţie a ţării.

2) Pentru verificarea însuşirii corecte a noţiunilor : înalt, scund, sus, os, în faţă, în spate, de o parte şi de alta, se pot face exerciţii speciale :au se repetă jocurile didactice prin care s-a făcut predarea acestor :unoştinţe.

g. Pregătire pentru activitatea de lectură după imagini „O călătorie prin oraş"

Această activitate va fi pregătită prin familiarizarea copiilor cu înţelesul cuvintelor ce denumesc : trotuarul, intresecţia, marcajul, semaforul, pietonii şi diferite vehicule, precum şi acţiunea de a traversa.

De asemenea, se vor consolida cunoştinţele copiilor despre adverbele „departe", „aproape" şi despre regulile de comportare în timpul călătoriei.

1) Se va începe prin observări referitoare la diverse mijloace de locomoţie, observarea străzii, a părţilor ei, a modului cum se desfăşoară circulaţia. Cu această ocazie se vor preda cunoştinţe despre trotuar, intersecţie, marcaj, semafor, pieton, traversare, circulaţie şi cuvintele respective. Consolidarea acestor cunoştinţe se face prin jocuri didactice şi jocuri de creaţie privind circulaţia pe străzi.

2) Pentru consolidarea cunoştinţelor despre adverbele „aproape" şi „departe" se pot folosi următoarele exerciţii :

a) Educatoarea cere copiilor să aşeze lucrurile existente pe masă, unele mai aproape, iar altele mai departe (faţă de educatoare), apoi indică anumite lucruri, cerîndu-le copiilor să le aducă mai aproape sau să le ducă mai departe. După ce au executat comanda, copiii verbalizează acţiunea. („Eu am dus păpuşa mai departe de dumneavoastră şi am adus ursul mai aproape".)

b) Prin alt grup de exerciţii se cere copiilor să aşeze unde vor ei anumite lucruri şi să spună educatoarei sau copilului cu care se joacă dacă jucăriile aşezate sînt mai departe sau mai aproape.

c) Acelaşi lucru se poate realiza şi privind diferite imagini sau tablouri şi apoi stabilind că lucrurile care se află mai departe se văd mai mici, iar cele care sînt mai aproape de noi se văd mai mari (figura nr. 28). Se desfăşoară convorbiri privind modul cum vedem obiectele care sînt sus de tot, foarte departe de noi (avion, păsări) şi cum ar arăta acestea dacă ar fi foarte aproape de noi.

3) Pentru consolidarea modului de comportare civilizată a copiilor în timpul călătoriei pot fi date exerciţii ca, de pildă :

a) **Mergem cu maşina.** Copiii vor scoate bilete, rugînd politicos „taxatorul" să le dea un bilet. Ei vor ceda locul fetiţelor sau „mamelor cu copii în braţe" (fetiţe cu păpuşi) şi vor vorbi în şoaptă în maşină.

b) Exerciţiul **Ce-a făcut?** este oral şi se desfăşoară sub forma unei povestiri despre un băieţel sau o fetiţă care a plecat cu troleibuzul. La orice referire cu privire la modul cum trebuie să se comporte un copil

Scanned with CamScanner

Într-un troleibuz, educatoarea se oprește din povestit și întreabă : „Ce-a făcut... Ionel (Ilenuța)" ?

Copilul numit redă discuția avută de Ionel cu taxatorul. De exemplu, educatoarea povestește : „Ionel a ajuns lîngă troleibuz și vrea să se urce". Întrerupe povestirea și întreabă : „Ce-a făcut Ionel ?".

Copilul numit răspunde...

„Apoi s-a îndreptat spre taxator". Și ce-a făcut Ionel ?

Copilul numit răspunde...

„Ionel a auzit niște copii vorbind foarte tare... Ce-a făcut Ionel ?"...

h. Pregătire pentru activitatea de lectură după imagini cu tema : „Munca în familia mea"

Se va procedea la însușirea cunoștințelor despre familie (componența familiei, relațiile familiale și diferitele activități și atribuții ce revin membrilor familei în gospodărie). Se va insista asupra cunoașterii și respectării unor reguli de comportare a copilului în familie (a se adresa în mod politicos, a asculta pe cei mai mari).

1) Familiarizarea copiilor cu componența unei familii, cu relațiile dintre membrii ei, cu atribuțiile ce le revin și cu activitățile ce se desfășoară în gospodărie se poate face prin mai multe mijloace :

a) Astfel, se poate folosi o povestire în care se include cuvîntul „familie", arătîndu-se imediat din cine se compune. De exemplu : „O familie de muncitori, adică mama, tata și copiii, trăia la marginea unui sat...".

„O familie de aici, adică tata, mama și copiii, s-a hotărît să pornească prin pădure...".

În aceste povestiri este bine să se vorbească și de relațiile din familie și de atribuțiile membrilor ei.

b) **Jocul degetelor** este și el un mijloc de a-i face pe copii să înțeleagă noțiunea de familie : „Acesta e tata, bun și serios (degetul mare). — Aceasta e mama, cu suflet duios (degetul arătător). — Acesta-i fratele ce merge la școală (degetul mijlociu). — Aceasta e sora, cu păpușa în poală (degetul inelar). — Cel mic de tot, la mama lui aleargă (degetul mic)." Se închide pumnul — „Aceștia formează familia întreagă". Se joacă în felul următor : Copiii țin pumnul închis și, cîntînd, ridică, pe rînd, degetul care reprezintă numele unui anumit membru din familie, despre care se vorbește, iar la cuvintele : „Aceștia formează familia întreagă" — se închide pumnul, mișcîndu-l în aer.

c) În vederea aceluiași scop se pot citi fragmente din *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă sau versuri despre familie.

Pentru ca să-l deprindem pe copil să folosească în mod activ noțiunea de familie, să spună care sînt membrii familiei și relațiile dintre ei, se pot desfășura convorbiri, în care educatoarea va cere copiilor cu care lucrează să enumere pe membrii familiei sale, să arate care sînt relațiile de rudenie dintre aceștia, cerîndu-li-se să specifice care sînt atribuțiile fiecărui membru din familia sa.

Scanned with CamScanner

d) Un exercițiu care place mult copiilor și este totodată foarte eficient în vederea aceluiași scop poate fi analizarea anumitor texte literare sau cîntece în care relațiile de familie din sfera umană sînt transpuse ca atare în lumea animalelor.

De exemplu, poezia lui I. Gheorghe *Scrisoare către iepure*, a cărei primă strofă sună astfel :

„Dragă domnule fricos,
Astă noapte tu mi-ai ros,
Cu perechea și cu puii,
Prunii, nucii și gutuii."

Poezia are patru strofe, pe care educatoarea le poate citi în întregime și apoi, pe baza analizei pe strofe, poate să-i conducă pe copii spre ideea că în prima strofă este vorba de un iepure cu familia lui și ca atare va reține numai această strofă pentru analiza verbală propriu-zisă și exercițiul corespunzător în vederea reținerii și fixării termenilor de „părinți" (tatăl „cu perechea" lui, adică iepuroaica) și „copiii" (în poezie, puii).

În general, exercițiile de dezvoltare a vorbirii pentru pregătirea jocului „De-a familia" trebuie să fie variate și pe cît posibil antrenante.

2) Pentru cunoașterea regulilor de comportare a copiilor în familie și a suportului lor afectiv, precum și pentru dezvoltarea vocabularului corespunzător, se mai pot folosi și alte texte literare sau ghicitori, ca de exemplu :

a)

„Cine-n serile de iarnă,
Împletind cu drag la toți,
Povești frumoase ea spune
Iubiților ei nepoți ?"
(Bunica)

„Cine veghează mereu,
Cu drag, lîngă copilul său,
Lucruri bune el să facă,
Tuturora să le placă ?"
(Mama)

b) Lecturile după imagini din abecedar sau din cărți pentru preșcolari pot ajuta și ele pe copii să cunoască și să redea atribuțiile membrilor familiei. În același scop, o mare eficacitate o au poveștile create după imagini, după jucării, pe bază de cuvinte date sau chiar cu început dat de educatoare, deoarece acestea le oferă copiilor prilejul să folosească o vorbire fluentă în arătarea atribuțiilor membrilor unei familii, a relațiilor familiale, exprimîndu-se în propoziții și chiar fraze.

c) Educatoarea mai poate desfășura convorbiri cu copiii despre felul cum trebuie să se adreseze în diferite ocazii bunicilor, părinților, fraților mai mari sau mai mici, cum trebuie să primească sfaturile, sarcinile pe care le dau cei mari.

Analiza unor povestiri (de exemplu *Cuvîntul fermecat*, *Capra cu trei iezi*, *Copiii din crîng* și altele), analiză realizată de copii, îndrumați

Scanned with CamScanner

de educatoare prin întrebări, îi ajută să înțeleagă de ce este bine să vorbești frumos, să asculți de cei mari și care sînt urmările neascultării, deprinzîndu-se totodată cu folosirea expresiilor corespunzătoare.

De obicei, această analiză se realizează printr-o convorbire în care copiii spun ce le-a plăcut și ce nu din povestire și de ce, cum a fost copilul care a procedat incorect în povestire (neascultător, a vorbit urît), ce au învățat ei din povestirile respective. În aceste exerciții, educatoarea trebuie să nu piardă din vedere nici un moment că aspectul care trebuie să prevaleze este cel privitor la dezvoltarea vorbirii, deși cele de conținut moral nu pot fi nici ele ignorate.

d) Exercițiul distractiv **Răspunde !** — cu scopul de a sintetiza cunoștințele copiilor privind modul de a se comporta în familie și de a se exprima corespunzător — este și util, și antrenant pentru copii.

Sarcina ce revine copilului constă în povestirea a ceea ce are de făcut în diferite situații. Educatoarea, jucînd pe rînd rol de mamă, bunică, tată etc., pune copilul în diferite situații : să ofere un scaun, să se aplece și să dea un lucru căzut, să dea întîietate celor mari în toate ocaziile, dar și în convorbire, să vorbească adresîndu-se frumos, să asculte cuviincios. Copilul execută sarcina, verbalizînd acțiunea („Acum trebuie să dau întîietate bunicii", „Acum trebuie să ofer scaunul lui tăticu", „Acum trebuie să ascult și să mă duc la culcare").

i. Pregătire pentru activități de lectură după imagini cu tema „Obiceiurile de iarnă"

Copiii trebuie familiarizați cu unele obiceiuri de iarnă și cu denumirea lor. Înainte de activitățile comune respective, educatoarea trebuie să verifice dacă preșcolarii cunosc bine culorile (roșu, galben, albastru, verde, argintiu, auriu) și noțiunile de pereche și nepereche. În același timp, trebuie consolidată în continuare deprinderea copiilor de a se exprima fluent în propoziții corecte, de data aceasta cu materialul verbal adecvat obiceiurilor de iarnă.

a) Pentru a-i familiariza pe copii cu unele obiceiuri de Anul Nou se vor arăta cîteva imagini, fiecare reprezentînd un anume obicei tradițional, și se vor da următoarele explicații (figurile nr. 29 a—29 c) :

Pluguşorul este un obicei de iarnă. Copiii mai mari sau flăcăii, recitind un colind, în care se fac urări de recolte bogate și de sănătate, merg prin sat, în ajunul Anului Nou, cu un plug, împodobit cu hîrtie colorată, cu flori, crengi de brad, sunînd din clopoței și pocnind din bici.

Sorcova este un obicei ce se practică tot în ziua Anului Nou. Copiii, cu o rămurică împodobită cu flori artificiale, de diferite culori, ating ușor pe umeri pe părinți sau pe cunoscuți, urîndu-le sănătate și viață lungă.

Semănatul. Copiii, cu un săculeț după gît în care au boabe de grîu sau orez, intră în ziua de Anul Nou în casa cunoscuților și, imitînd semănatul boabelor pe brazdă, aruncă boabe din săculeț prin toată casa, urînd un an bun, plin de belșug și roade bogate.

Scanned with CamScanner

Tot în vederea realizării acestei pregătiri verbale se pot folosi și exerciții ca următoarele :

b) **Ce știi ?** Grupul de copii schimbă între ei ilustrațiile cu obiceiuri de Anul Nou, așezate cu fața în jos, și la semnalul educatoarei, se opresc, ntorc imaginile pe față și le observă atenți. Copilul căruia ea i se va dresa cu cuvintele „Ce știi" va trebui să denumească și să descrie obiceiul reprezentat pe ilustrația lui.

c) **Alege corect !** Educatoarea ridică una din ilustrațiile (cu conținut ca mai sus) ce se găsesc pe masă, iar la cuvintele „Alege corect !" copilul căruia i s-a adresat trebuie să aleagă dintr-o serie de obiecte (siluete sau jetoane) specifice obiceiurilor de Anul Nou, care sînt amestecate la întîmplare, pe cele necesare obiceiului de iarnă ce corespunde imaginii ridicate de educatoare, apoi le denumește și justifică alegerea făcută. („Eu am ales un bici pentru că în poză copiii merg cu plugușorul".) (Figurile nr. 30 a—30 e.)

2) Pentru verificarea cunoștințelor copiilor despre culorile roșu, galben, verde, albastru, argintiu, auriu și a noțiunilor de „pereche-nepereche" se pot folosi și următoarele exerciții :

a) **Colorează corect !** Este un exercițiu de asociere între obiect și culoarea lui tipică. Li se dau copiilor unele imagini ce reprezintă în contur obiecte sau ființe ce au culori tipice. Copiii vor trebuie să umple conturul fiecăruia cu culoarea adecvată, arătînd, în propoziții corect închegate, ce obiect au colorat, cu ce culoare și de ce.

b) **Perechi și neperechi.** Pentru dobîndirea noțiunii de pereche și nepereche, educatoarea așază — la îndemîna copiilor cu care lucrează — mănuși, ghetuțe, ciorapi, șosete, cu și fără pereche. Cere apoi copiilor să grupeze obiectele de același fel. După terminarea acestei operații copiii vor spune ce au făcut și ce au obținut (aici am ghetuțe, mănuși, ciorapi etc.).

Atenția copiilor va fi dirijată apoi spre numărul de obiecte de același fel („Sînt două ghetuțe", „Sînt doi ciorapi la fel și unul altfel" etc.). Educatoarea sintetizează această remarcă, introducînd cuvintele *pereche* și *nepereche* : „Aceste două ghetuțe care sînt la fel formează o *pereche* ; ghetuța aceasta, una la număr (sau este singură), nu are pereche, este *nepereche*". „Șosetele acestea sînt pereche pentru că sînt două la fel ; această șosetă *nu are pereche*, este una singură, adică este nepereche".

c) **Ai găsit perechea ?** Și în acest exercițiu se folosesc obiecte (sau imagini de obiecte) perechi și neperechi.

Copiii au **sarcina** ca, atunci cînd sînt desemnați, să găsească perechea obiectului pe care l-au luat la întîmplare de pe masă și să verbalizeze formarea perechii prin folosirea adecvată în propoziție a cuvîntului învățat.

În cazul în care unui obiect nu-i găsește pe masă perechea, educatoarea îi poate repeta îndemnul (dacă știe sau observă că are realmente pereche) sau în caz contrar îl lasă să verbalizeze situația : „Acest obiect (îl numește) nu are pereche, e singur, este *nepereche*".

Scanned with CamScanner

d) **Formează perechi !** Copiii primesc jetoane colorate perechi și jetoane care nu au perechi. După ce vor grupa jetoanele după culoare și vor numi culoarea respectivă, vor trebui să spună care jetoane au și care nu au perechi. („Jetoanele de culoare roșie au pereche, cele argintii — nu au toate pereche".)

j. Pregătire verbală pentru activitățile de convorbire cu tema : „Jucăriile și păstrarea lor"

Se va începe cu însușirea înțelesului noțiunii de *jucărie* (în special cînd este vorba de copiii mici), și cu formarea sau consolidarea deprinderii de a descrie jucăriile curente, folosind lexicul adecvat. Se pot face și exerciții pentru folosirea corectă a noțiunilor : „greu-ușor", a raportului „mare-mic" și a denumirii corecte a culorilor și a nuanțelor. Se mai poate urmări și folosirea corectă a cuvintelor care indică pozițiile diferitelor jucării, față de grupul în care se află sau față de copii.

1) Pentru însușirea noțiunii de *jucărie*, se pot așeza la îndemîna copilului diferite obiecte (fructe, legume, articole de îmbrăcăminte, încălțăminte, jucării), cerîndu-le să grupeze obiectele de același fel care se aseamănă (fructele, legumele, îmbrăcămintea și celelalte categorii de lucruri pe care le au în fața lor). După caz, îi vom ajuta să formeze corect aceste grupări. Apoi pe fiecare copil îl vom întreba ce conțin grupele alcătuite de el, cum numim toate obiectele din grup cu un singur cuvînt (îmbrăcăminte, legume etc.). („În această grupă eu am strîns îmbrăcămintea. Lucrurile acestea le numim astfel, pentru că ne îmbrăcăm cu ele".) Cînd se ajunge la grupa jucăriilor, dacă cei mici nu pot folosi noțiunea de jucării, deoarece ei enumeră de obicei doar elementele care compun grupa, atunci educatoarea precizează că în această grupă sînt obiecte care servesc la jocul copiilor și care se numesc „jucării". În continuare, se pot face diferite exerciții în cadrul cărora copiii să fie puși să folosească noțiunea de jucărie. De exemplu, se dă fiecărui participant la acest joc cîte o cutie, spunîndu-i-se să așeze în ea o grupă anumită de jucării din clasă (de exemplu : „Să pui în ea toate jucăriile pe care le ai și acasă" etc.). După executarea acțiunii, copiii, răspunzînd la întrebarea educatoarei, se întorc și enumeră jucăriile pe care le au în cutie („Eu am în cutie jucăriile"..., și le enumeră, sau „Eu am în cutie o păpușă, un cățel etc., toate sînt jucării pentru că sînt făcute să mă joc cu ele").

În același scop, printr-o convorbire sau printr-o lectură după imagini, se poate face o convorbire axată pe întrebările : cine primește jucării, cu ce ocazie primesc copiii jucării, cine le oferă și de ce ? Pentru descrierea jucăriilor, se pot folosi diferite exerciții de vorbire, ca de exemplu : educatoare : a) denumirea ei, b) din ce părți este alcătuită, c) ce culoare are, d) ce jocuri se pot desfășura cu ea.

a) **Cum sînt ?** Copiii au sarcina să descrie jucăria după planul fixat de

b) **Mă cunoști ?** În acest exercițiu copiii au sarcina să ghicească despre ce jucărie este vorba, după o descriere făcută de un copil sau de educatoare, care descriere se termină cu întrebarea „Mă cunoști" ?

Scanned with CamScanner

c) **Ce-i lipseşte?** Exerciţiul acesta oferă de asemenea copiilor posibilitatea să descrie jucăriile. Ca material se folosesc imagini de obiecte, cărora le lipseşte cîte ceva (de regulă, o parte vizibilă).

Copilul numit de educatoare trebuie să descrie o jucărie, „care-i place mai mult", din cele indicate de ea. După descriere, i se arată imaginea acesteia cu lacune, iar la întrebarea „Ce-i lipseşte?" tot grupul trebuie să observe şi cineva să numească partea care n-a fost încă desenată, „care-i lipseşte".

d) Acelaşi obiectiv se poate realiza şi în convorbiri în care se cere copiilor să denumească jucăriile ce le plac şi apoi să motiveze de ce. Convorbirile mai pot fi desfăşurate şi pe tema *„Cum arată jucăriile după ce le-am folosit?"* După descrierea jucăriilor folosite, copiii fac comparaţie între cele utilizate fără grijă, murdare, rupte şi altele noi sau folosite cu grijă de copii. În concluzie, grupul de copii condus de educatoare, stabileşte cum trebuie să se păstreze jucăriile şi de ce.

e) Tot în acest scop se pot citi versuri din poezia *Sfatul jucăriilor.*

2) În vederea folosirii corecte a noţiunilor: mare-mic, uşor-greu şi a raporturilor dintre ele se pot folosi diferite exerciţii distractive.

a) De exemplu, educatoarea aşază pe măsuţă în faţa copiilor diferite jucării, iar copiii au sarcina să arate şi să denumească jucăriile care sînt mai grele şi care sînt mai uşoare (prin comparaţie). Elementul distractiv îl poate constitui ritmul din ce în ce mai alert al exerciţiului.

b) Se poate da unui copil o jucărie şi să i se ceară să găsească o altă jucărie care să fie mai grea (sau mai uşoară) ca jucăria pe care o are în mînă şi, la cererea rapidă a educatoarei: „Tu! tu! tu!", fiecare să răspundă adecvat: „mai uşoară", „mai greu" — ridicînd în sus jucăria cu pricina găsită de el.

c) Se pot introduce apoi şi exerciţii de corespondenţă între mărime şi greutate. De exemplu, se vor da copiilor jucării mari, care fiind confecţionate din mase plastice sau tablă vor fi mai uşoare, şi alte jucării mai mici, dar mai grele. Copiii vor trebui să stabilească şi să spună care obiect este mai mare, care este mai mic, care este mai greu şi care este mai uşor: „Camionul acesta este mai mare, dar este mai uşor decît cutia aceasta cu cuburi, care este mai mică şi mai grea". Apoi se va trage concluzia că nu toate obiectele mai mari sînt şi mai grele. Educatoarea trebuie să nu piardă din vedere că obiectele sînt mereu luate prin comparaţie unele cu altele.

d) Alt exerciţiu poate fi **„Tu ce ai?"**. Pe măsuţa educatoarei sînt aşezate mai multe jucării-pereche, fiecare în dimensiuni şi cu o greutate opusă perechii ei: maşini mari şi mici, păpuşi mari şi mici (deci care diferă şi după mărime şi după greutate) şi jucării care sînt la fel de mari, dar cu greutate diferită (camion la fel de mare, dar unul uşor şi altul greu). Educatoarea ridică o jucărie şi formulează propoziţii adecvate: „Eu am o păpuşă mare. Tu ce ai?" Copilul vizat trebuie să ridice de pe masă jucăria de acelaşi fel, dar care are dimensiunea opusă, răspunzînd: „Eu am o păpuşă mică", sau dacă educatoarea „are un cub uşor", copilul îl indică pe cel opus: „Am un cub greu" etc. Dacă răspunsul copilului este greşit, atunci cînd este vorba de greutate, el va fi

Scanned with CamScanner

pus să ia în mînă cealaltă jucăria educatoarei, să le compare greutatea și să spună care este mai grea și care mai ușoară.

e) Pentru folosirea corectă a cuvintelor care indică culori și nuanțe se pot utiliza exerciții prin care copiii au obligația să denumească culoarea diferitelor jucării, a încălțămintei, a îmbrăcămintei păpușilor sau să coloreze cu anumite culori („Să colorăm floricelele din coș"), verbalizînd apoi acțiunea, sau să facă exerciții de memorie vizuală. Educatoarea, după ce a lăsat copiii să privească bine culoarea unor jetoane de pe un panou, le comandă să închidă ochii și scoate un jeton de o anumită culoare de pe panoul respectiv. La sunetul unui clopoțel, copiii trebuie să deschidă ochii și să ghicească culoarea sau nuanța jetonului dispărut. Se poate continua, cerîndu-li-se să caute un obiect din clasă care are culoarea jetonului dispărut și „ghicit". Exercițiul poate fi complicat, cerînd copiilor, de exemplu, un jeton de o anumită mărime și culoare, pe care ei urmează să-l aleagă dintre mai multe jetoane de mărimi și culori diferite. De fiecare dată, copilul care a rezolvat sarcina trebuie bineînțeles să o verbalizeze.

3) *Pentru controlul felului cum și-au însușit copiii denumirea unor poziții și direcții*, educatoarea poate așeza anumite jucării într-un grup, în pozițiile și direcțiile pe care vrea să le exerseze. Copiii vor trebui să indice aceste poziții și direcții pe rînd, prin propoziții corect formulate. De exemplu: „Piticul stă *în picioare*", „Păpușa este *aplecată*", „Mașina merge *la dreapta*", „Păpușa arată cu mîna *spre stînga*" etc.

a) **Ce s-a schimbat?** Educatoarea așază jucăriile, copiii le observă, apoi închid ochii, iar ea schimbă poziția sau direcția uneia din jucării. La semnal, copiii deschid ochii și arată ce s-a schimbat, indicînd poziția și direcția pe care au avut-o și pe cele de acum. („Piticul era *aplecat*, cu mîna la frunte, acum stă *drept*".)

b) **Alege corect imaginea!** Pe masa educatoarei sînt imagini ale aceleași jucării cărora le diferă numai poziția. Copilul căruia ea îi dă una din imaginile de pe masă, la cuvintele „Alege corect imaginea!", va căuta o imagine a aceleiași jucării și va numi jucăria din imagine, precizîndu-i poziția și direcția mișcării în raport cu a celeilalte (figurile nr. 31 a—31 m).

k. Pregătire pentru activitatea de povestire cu tema: „De ce a plîns albinița" de L. Vlădescu

În vederea înțelegerii acestei povestiri este necesar să familiarizăm pe copii cu denumirea semnelor de pe dulăpioarele lor și cu semnificația lor. De asemenea, ei trebuie să cunoască noțiunile de ordine și dezordine, precum și cuvintele legate de comportarea civilizată în sala de grupă și în afara ei.

1) Pentru familiarizarea copiilor cu denumirea semnelor de pe dulăpioare:

a) Se poate face o convorbire, în care fiecare copil va spune ce semn are pe dulăpiorul lui și ce știe despre obiectul sau ființa pe care o reprezintă semnul său.

Scanned with CamScanner

b) Urmărind același scop, se așază pe masă toate imaginile care figurează pe dulăpioarele lor și educatoarea, spunînd următoarele versuri :

Foaie verde solz de pește,
De *hărnicie* ne vorbește !... Cine ?

sau

De *lăcomie* ne vorbește !... Cine ?

numește copilul care trebuie să aleagă imaginea sau imaginile ce sugerează însușirea respectivă : albinița și Albă-ca-Zăpada — pentru *hărnicie* ; brădulețul, copilul voinic — pentru *sănătate* ; iepurașul — pentru *fricos* ; purcelușul — pentru *lăcomie*.

2) Ca să obișnuim pe copil cu folosirea corectă a cuvintelor : ordine, dezordine, ordonat și dezordonat dispunem de nenumărate mijloace, dintre care cu titlu de exemplu dăm mai jos cîteva.

a) Educatoarea cere grupului cu care lucrează să o ajute să facă ordine la jucării. Așezînd jucăriile la locul lor, folosește cu insistență cuvintele „ordine" și „dezordine". „Am făcut ordine în dulapul sau etajera cu jucării, adică am așezat jucăriile frumos la locul lor, fiindcă în dulap era dezordine. Jucăriile erau împrăștiate". Sau „Să facem ordine și pe raftul cu cărți (împreună cu toți copiii vom aranja cărțile la locul lor), pentru că este dezordine". Va da apoi copiilor sarcina să facă ei singuri *ordine* în casa păpușii, în dulăpioare, să așeze *în ordine* materialele jocurilor de construcție etc., să facă *ordine* acolo unde găsesc dezordine etc. Bineînțeles, să le ceară neapărat verbalizarea acțiunii făcute și, deci, folosirea corectă a cuvintelor „ordine" și „dezordine".

b) Educatoarea poate folosi imagini care reprezintă o cameră de copil în dezordine (fig. nr. 32 a) ; o sală de grupă în dezordine (fig. nr. 32 b) ; o sufragerie în dezordine (fig. nr. 32 c) ; un dormitor ordonat și alte încăperi ordonate (figurile nr. 32 d—32 f). Cu ajutorul acestora, prin procedee cît mai variate și pline de fantezie, va reuși să introducă în vocabularul activ al copiilor noțiunile de *ordine* și *dezordine*. De exemplu, copilul scoate din coșuleț o imagine, avînd sarcina să denumească ce reprezintă aceasta (dormitor, camera unui copil, sală de joc), apoi să descrie tot ce vede pe imagine, specificînd dacă lucrurile sînt sau nu *în ordine*. Dacă este *dezordine*, vecinul din dreapta va trebui să spună ce este necesar să se facă pentru a fi ordine în încăperea respectivă. („Ca să fie ordine în sala de grupă, trebuie ca păpușile să fie așezate la casa păpușii ; cuburile să fie așezate după forme și culori, cărțile în bibliotecă, pe etajeră" etc.)

c) Prin exercițiul **Cum este ?**, copiii care participă la joc vor folosi cuvintele de *ordonat* sau *dezordonat*, referindu-se la îmbrăcămintea colegilor săi. De exemplu, educatoarea aduce, în fața grupului cu care lucrează, un copil cu șorțulețul curat, apretat, călcat, cu gulerașul frumos așezat, cu fundițele călcate, pieptănat, cu ciorapii bine ridicați, cu pantofii lustruiți. Participanții la joc trebuie să precizeze că acesta este un copil *ordonat*, justificînd de ce fac această apreciere. Apoi se aduce și se așază alături un alt copil, de data aceasta îmbrăcat *dezordonat*. Copiii vor arăta de ce spun că acest copil este dezordonat și cum ar trebui să aibă îmbrăcămintea pentru a se putea numi și el copil *ordonat*.

Scanned with CamScanner

d) Un alt exercițiu verbal este cel intitulat **Ești ordonat?** Copiii sînt puși în situația de a folosi adecvat aceste noțiuni în diverse alte cazuri, nu numai cu referire la îmbrăcăminte. Așa, de exemplu, surprinzîndu-l pe un copil la o activitate de desen, educatoarea îi spune: „Ești la activitatea de desen. Ești ordonat?". Copilul căruia i s-a adresat trebuie să răspundă, arătînd de ce este sau nu așa și să detalieze cum trebuie să fie la această activitate ca să fie ordonat (să nu murdărească desenul, să nu-l murdărească, să nu îndoaie foaia, să nu murdărească masa, să spele pensulele și să le pună la un loc, să așeze toate lucrurile ordonat pe masă cînd a terminat etc.). Sau ea îi spune: „Sîntem la activitatea de observare. Ești ordonat?". Copilul specifică de data aceasta cum umblă cu obiectul observat (floarea), cum îl cercetează, ce face cu eventualele gunoaie de pe masă etc.

3) *Cu privire la vocabularul legat de modul civilizat de comportare în sala de grupă și în afara ei*, deosebit de eficiente sînt mai ales lecturile după imagini.

a) *Copiii primesc tablourile cu jocul de creație* **„De-a doctorul".** Atunci cînd citesc imaginea, educatoarea îi îndrumă să arate modul cum trebuie să se comporte în sala de așteptare, cum salută cînd intră în cabinet, cum se adresează medicului sau asistentei. În același mod se poate prezenta și modul de comportare în sala de grupă, cum trebuie să salute, să se adreseze personalului din grădiniță, colegilor, cum trebuie să intre în clasă, cum să meargă prin sala de grupă, să ofere scaunul etc.

b) De asemenea, prin exerciții de tipul **Ce face?** se pot verifica și consolida cunoștințele copiilor privind modul de comportare, precum și posibilitatea de a verbaliza aceste cunoștințe în propoziții corecte.

Exercițiul se poate desfășura numai pe plan verbal. De exemplu, educatoarea descrie un moment semnificativ din regimul de viață din grădiniță sau din afară de grădiniță, iar copilul căruia ea i se adresează: „Știi să faci ce-i bine?" va trebui să denumească acțiunile care sînt permise în contextul descris. De exemplu, educatoarea spune: „Sîntem la o activitate. Știi să faci ce-i bine?". Copilul numit va răspunde: „În timpul activității nu mă joc, vorbesc numai dacă sînt întrebat, mă ridic în picioare fără să scîrțîi scaunul, stau drept, vorbesc fără să strig, dar tare, ca să fiu auzit" etc.

c) *Același exercițiu se poate desfășura pornind de la imagini.* Copilul care a fost numit scoate o imagine din plicul, cutia sau coșulețul dinainte pregătit de educatoare, denumește momentul în care se află copiii din imagine (sînt la jocuri, fac curățenie, sînt la înviorare) și apoi spune cum trebuie să se poarte copiii în fiecare din aceste momente (figurile nr. 33 a — 33 c).

d) Poveștile create de educatoare sau cele de felul povestirii „Ce-a uitat Fănică să spună?" se pot și ele folosi în aceste scopuri, cu destinația expresă de a fixa prin conținutul lor un grup de aspecte ale comportării civilizate pe care educatoarea le redă. Copiii trebuie să oprească povestitorul în momentul cînd au depistat o greșeală, să arate în ce constă aceasta și cum ar fi fost corectă comportarea copilului respectiv.

Scanned with CamScanner

Povestiri create de copii cu această temă sau analiza povestirilor cunoscute constituie mijloace de a consolida cunoştinţele şi vocabularul corespunzător, în legătură cu felul în care trebuie să se comporte.

e) De un real folos în această privinţă poate fi analiza, la nivelul grupei, a modului de comportare a unor copii cărora li s-au dat anumite sarcini de executat în clasă.

I. Pregătire pentru activitatea de povestire cu tema: „30 Decembrie"

1) Pentru înţelegerea povestirii respective, copiii vor fi familiarizaţi în prealabil cu noţiunile de: palid, flămînd, grevă, răscoală şi cu expresia „folositor ţării".

Această pregătire se poate realiza prin diferite mijloace.

a) Prin lecturi după imagini, copiii din grupul cu care lucrează educatoarea vor cunoaşte aspecte din viaţa grea a poporului nostru în trecut (fig. nr. 34 a, 34 c, 34 e). Pentru aceasta, vor fi familiarizaţi cu unele cuvinte ceva mai uzuale, ca: palid, galben din cauza lipsei de hrană, înfometat, dar şi cu cuvinte mult mai grele, mai abstracte pentru ei, ca: grevă, răscoală. „Copii, muncitorii umblau flămînzi pentru că, deşi munceau foarte mult, nu aveau cu ce să-şi cumpere hrana." Tot prin intermediul imaginilor, le vom da o idee despre lupta muncitorilor pentru o viaţă mai bună. Le vom explica, de exemplu, că grevele înseamnă încetarea lucrului în fabrici şi uzine, cu scopul de a forţa pe patron să le dea drepturile lor. Şi la sate, ţăranii au luptat împotriva boierilor, făcînd *răscoale*. Pentru a se consolida aceste noţiuni, destul de grele pentru ei, este bine ca după ce se vor întui imaginile despre viaţa muncitorilor, a ţăranilor, a copiilor din trecut, precizîndu-se că viaţa acestora era *grea*, să se arate imagini cu aspecte din viaţa de azi a muncitorilor (fig. nr. 34 d), a ţăranilor (fig. nr. 34 f), şi a copiilor (fig. nr. 34 b) pentru ca ei să poată fi sprijiniţi în înţelegerea acestor noţiuni şi prin compararea situaţiilor opuse, de contrast, acestea fiind, cum se ştie, mai uşor sesizabile de către ei.

b) Educatoarea le mai poate face şi lecturi cu mici adaptări din cărţile de citire, care să ilustreze acelaşi lucru.

Indiferent ce procedeu va fi folosit în cadrul sintezei finale, ea va insista asupra termenilor de mai sus. De asemenea, în povestiri, educatoarea va sublinia cu insistenţă aceste cuvinte.

c) În lecturi după imagini pe bază de plan, copiii pot fi puşi în situaţia de a povesti ei despre un grup compoziţional din imagine, folosind cuvintele cu care au fost în prealabil familiarizaţi; de asemenea, prin convorbiri individuale sau pe grupuri mici, cu tema **„Ce ştii despre ei ?"**, copiii pot să povestească, pe baza a ceea ce au reţinut din relatările educatoarei, despre viaţa copiilor (sau a muncitorilor şi ţăranilor) în trecut şi azi. Aspectul pe care îl vor reda cei mici va fi sugerat de educatoare printr-o imagine pe care o înfăţişează copiilor, ca să-i orienteze spre ceea ce şi-a propus ea în temă. („Ştii să-mi spui cum trăiau copiii în trecut ?", „Dar azi ?", „Ştii să-mi spui cum luptau munci-

Scanned with CamScanner

torii ?", „Știi să-mi spui cum erau fabricile și uzinele în care lucrau muncitorii, muncitoarele și copiii lor în trecut" ?)

2) Pentru ca preșcolarii să înțeleagă expresia „folositor patriei" se poate începe prin a le face cunoscut înțelesul cuvîntului folositor : ceea ce servește la ceva, este util, este necesar. Această noțiune se poate explica printr-o convorbire și se poate consolida prin povestiri adecvate.

a) Printr-o convorbire cu copiii sau prin lecturi după imagini, educatoarea stabilește de ce spunem că muncitorii din uzine sînt folositori țării, de ce tractoriștii și cooperatorii sînt *folositori* țării ; de ce medicii, educatoarele, învățătorii și profesorii etc. sînt folositori țării. De asemenea, ea trebuie să stabilească faptul că munca fiecăruia nu este folositoare numai pentru el sau pentru o singură persoană, ci pentru întreg poporul. (Țăranii cooperatori seamănă grîul ce este trimis la orașe pentru pîine, pe care o mănîncă toți oamenii etc. ; medicii consultă copiii și pe toți bolnavii care vin la ei ; educatoarele, învățătorii, profesorii educă pe toți copiii. Toți muncesc cu dragoste pentru toți muncitorii și țăranii, adică pentru poporul și țara lor.

b) Tot pentru fixarea expresiei de „folositor patriei" se pot utiliza exerciții în care educatoarea fixează ca sarcină copiilor să urmărească după imagine activitatea, profesia celui reprezentat și să precizeze de ce spunem că această personalitate, prin activitatea sa (de constructor, de medic etc.), este *folositoare patriei*.

m. Pregătire pentru activitatea de povestire creată de copii cu tema „O întîmplare din pădure"

Pregătirea constă în familiarizarea copiilor cu noțiunea „întîmplare" și în consolidarea deprinderii lor de a descrie un peisaj.

1) *Familiarizarea copiilor cu noțiunea „întîmplare"*.

a) Educatoarea cere copiilor să povestească ce cred că i s-a întîmplat ariciului dintr-o imagine pe care le-o arată ; ce cred ei că i s-a întîmplat copilului dacă stă așa speriat și plînge, într-un cuvînt, să redea *întîmplarea* sugerată de imagine. Deci introduce termenul respectiv într-un context care-i sugerează conținutul (figurile nr. 35 a—35 b).

b) Se mai pot povesti diferite întîmplări adevărate de care își amintește educatoarea, dacă se poate chiar din viața grupei, de fiecare dată, înainte de a începe povestirea, anunțînd copiii că le va aminti o întîmplare la care au fost de față sau că le va povesti o *întîmplare* din viața sa, adică *o întîmplare* ce s-a petrecut cu ea cînd era mică, folosind în mod intenționat expresia cît mai des cu putință și în contexte explicative.

c) Tot în vederea acestui scop pot fi organizate convorbiri pe tema *Ce i s-a întîmplat*, folosind ca material literar povestiri cunoscute sau cîteva poezii. De exemplu :

Ce li *s-a întîmplat* iezilor din povestea „Capra cu trei iezi" ?

Ce i s-a întîmplat Scufiței-Roșii dacă nu și-a ascultat mama ?

Ce i s-a întîmplat fetei babei, din povestea „Fata moșului și fata babei", dacă a fost leneșă și lacomă ?

Scanned with CamScanner

După ce copiii povestesc, educatoarea precizează că ei au povestit *întîmplarea* cu iezii, introducînd aşadar cu bună ştiinţă alternanţa între *s-a întîmplat* şi *întîmplare*.

d) După ce copiii s-au familiarizat cu noţiunea *întîmplare*, cunosc în mare conţinutul acesteia, li se cere să povestească diferite întîmplări din viaţa lor sau a persoanelor cunoscute de ei, în încheiere întrebîndu-i: deci ce mi-ai povestit tu?, ca să obţină răspunsul: „*O întîmplare* din viaţa mea".

e) **Ce i s-ar putea întîmpla.** În scopul verificării modului de însuşire a noţiunii „întîmplare" şi a folosirii ei corecte, se mai pot folosi şi exerciţii de tipul următor. Ca material, folosim imagini care pot doar sugera o întîmplare (de exemplu, nişte iepuraşi jucîndu-se alături de o grădină cu varză, un copil cu o minge, lîngă o casă cu ferestrele deschise, un copil cu un beţişor, care amăgeşte un ciine prin gard etc. (vezi figurile nr. 36 a—36 d).

Copiii fac să circule din mînă în mînă cîte o imagine din cele amintite mai sus. La un semnal al educatoarei, copilul la care se află imaginea trebuie să o întoarcă cu faţa în sus, să o aşeze pe stativ în faţa copiilor, iar la întrebarea „Ce i s-ar putea întîmpla?" (copilului, iepurelui, vulpii, adică personajului principal din imagine), să formuleze o întîmplare posibilă, motivînd de ce s-ar putea petrece faptele în acest mod. De exemplu, copilului de pe imaginea cu mingea i s-ar putea întîmpla să spargă geamul, pentru că se joacă tocmai sub geam; băiatului cu ciinele i s-ar putea întîmpla să fie muşcat sau să fie certat de stăpînul acestuia, care aude gălăgia etc.

Pentru exerciţiul **Ce putem face?** se poate folosi acelaşi material ca mai sus, numai că sarcina ce o au copiii de îndeplinit se va schimba, în sensul că cel la care se află imaginea, după ce o întoarce şi o arată grupului sau o pune pe stativ, va trebui să spună „ce putem face" pentru a preîntîmpina întîmplarea prezentată. De exemplu, copilului cu mingea i-am putea spune să nu se joace chiar sub geam, ci mai departe. Pentru imaginea cu iepuraşii, am putea face un gard împrejurul grădinii cu varză, pentru ca ei să nu poată intra să o strice.

2) *Obişnuirea copiilor preşcolari de a descrie un peisaj* este destul de dificilă. Ea presupune o acumulare de cunoştinţe privind colţul de natură pe care dorim să-l descrie copiii în povestirile lor (pădure, mare, cîmpie, parc, un colţ din sat, un cartier). De aceea putem proceda în mai multe feluri.

a) Mijlocul principal prin care copiii îşi pot îmbogăţi cercul de reprezentări privind un peisaj este plimbarea sau excursia, cu ocazia cărora copiii pot face observări dirijate sau spontane, de lungă sau de scurtă durată.

În acelaşi scop, se pot folosi însă şi lecturile după imagini, poeziile, cîntecele, lectura educatoarei etc., în cazurile în care peisajele respective sînt greu accesibile.

Odată cu grija pe care o are educatoarea pentru îmbogăţirea percepţiilor copiilor referitoare la diferite colţuri din natură, ea trebuie să-i determine să numească, să verbalizeze ceea ce văd şi în acelaşi timp să le prezinte ea modele de descriere. De exemplu, copiii ajung uşor la

Scanned with CamScanner

afirmația că un copac din pădure este foarte frumos, dar foarte puțini vor putea susține această afirmație. Educatoarea va încerca să facă ea acest lucru, descriind pe scurt copacul : forma coroanei, culoarea frunzelor, mișcarea crengilor și a frunzelor, zgomotul plăcut produs de această mișcare, sintetizind că toate la un loc alcătuiesc frumusețea copacului. Trecînd apoi la frumusețea unui colț de poiană, ea va introduce o mică descriere a acestuia : culoarea verde deschis și mișcarea firelor de iarbă, varietatea culorilor pe care le au florile ce împestrițează covorul verde al ierbii, zborul albinelor harnice și zumzetul lor, zborul fluturașilor colorați etc.

b) Numai după o asemenea pregătire se va putea trece la o nouă etapă : observarea unor imagini sau a unui colț natural, cerîndu-se copiilor să spună ce văd (figurile nr. 37 a—37 c). În tablou este o poieniță, un parc, o pădure. Apoi educatoarea fixează următoarele puncte de sprijin cu ajutorul cărora copilul să înceapă descrierea : „Ce-ți place mai mult din pădurea din tablou ?" (sau „Ce-ți place mai mult din acest loc unde sîntem ?"). „Poți să-mi spui de ce ?" În cazul în care copilul va descrie doar cîteva elemente, educatoarea îi va dirija atenția și către celelalte, cu întrebări ajutătoare adecvate.

c) Un alt mijloc de a atinge scopul propus poate fi compararea imaginii din tabloul prezentat cu aceeași imagine pe care a văzut-o în pădure sau în parc etc. Și în cadrul acestui procedeu, educatoarea va folosi un plan după care copilul să facă descrierea, ca de exemplu :

— Pădurea din tablou seamănă cu cea în care am fost în excursie ?
— De ce ?
— Care dintre ele îți place mai mult ?
— Poți să ne spui de ce ?

Răspunzînd la aceste întrebări, copiii se obișnuiesc să descrie ce le-a plăcut mai mult. În cazul în care munca se desfășoară în grup, educatoarea cere și părerea celorlalți participanți, evidențiind completările mai frumoase. Întotdeauna, în încheiere, educatoarea sintetizează cele spuse de ei, făcînd o mică descriere a locului respectiv, realizată emoțional, de vreme ce trebuie să evidențieze ce este frumos. Implicit se va dezvolta vocabularul necesar și capacitatea lor de a face mici descrieri.

d) Un alt procedeu poate fi acela de a lăsa, pe rînd, pe fiecare copil din grup să povestească ce i-a plăcut sau ce-i place mai mult dintr-un peisaj indicat, cu alte cuvinte de a descrie doar o parte a acestuia. Educatoarea va reuni toate aceste contribuții într-o descriere închegată. Cu vremea, această sarcină poate fi dată unui copil din grup. La început, va fi nevoie să fie sprijinit de educatoare, prin întrebări ajutătoare, cu timpul însă se va deprinde să reunească singur, într-o descriere personală, toate elementele sugerate de colegi.

n. **Pregătire pentru activitatea de memorizare a poeziei „Mulțumire"** de *C. A. Munteanu* :

Țara mea, măicuța mea,
Tu ești bucuria mea.

Scanned with CamScanner

Și la munte,
Și la mare,
Îmi ești pîine.
Îmi ești soare
Și grădină-ncîntătoare.
Tu cu dragoste mă crești
Ca pe fețiî din povești,
În palate-mpărătești,
Să fac fapte vitejești.

În ziua anterioară, cu un grup format din preșcolarii care sesizează mai greu sensurile metaforice, se va organiza un dialog — pe bază de ilustrații — pentru explicarea metaforelor :

„Îmi ești pîine,
Îmi ești soare
Și grădină-ncîntătoare".

Se arată o imagine cu un lan de grîu, una cu o fabrică de pîine, una cu o grădiniță în care toți copiii mănîncă (sau imagini din diafilmul „Trei căsuțe și trei drumuri"). Se intuiește fiecare imagine, urmărind să se ajungă la concluzia că țara noastră este bogată, dă pîine fiecărui om fiecărui copil și de aceea fiecare i-ar putea spune țării noastre :

„Îmi ești pîine".

Se arată apoi imagini cu meleaguri însorite sau se derulează diafilmul „Viața fericită a copiilor". Educatoarea va preciza că în toate imaginile lumina, soarele ne plac, pentru că ne fac să vedem frumusețile reprezentate în imagini, să ne bucurăm de ele, că și în țara noastră este la fel. De aceea putem spune țării noastre că și ea ne luminează, ne înveselește viața ca soarele („Îmi ești soare").

Amintind apoi că prin munca părinților și a bunicilor țara noastră și-a schimbat mult înfățișarea, se intuiesc imagini din cartiere noi ale orașului, cu blocuri noi, frumos colorate, curate, cu parcuri, spații verzi îngrijite. Educatoarea le spune copiilor că toată țara noastră este așa de frumoasă și îngrijită, încît poate fi asemănată cu o grădină care ne place, ne încîntă, este *încîntătoare*.

o. **Pregătire pentru activitatea de memorizare a poeziei „Partidului"** (fragment) de *I. Crînguleanu* :

Cîtu-i mîna mea de mică,
Pentru tine flori ridică
Și te cînt cu flori în prag,
Drag partid, părinte drag.

Țara-ntreagă înflorește,
Trupul meu ca grîul crește,

Scanned with CamScanner

Sănătos, frumos și tare,
Gata ca un gînd să zboare.

Explicarea primelor imagini poetice se poate face fără intuirea de ilustrații, deoarece copiii știu că dau flori în chip de cinstire, de mulțumire celor pe care îi iubesc. Așadar educatoarea poate reactualiza această semnificație.

Pentru metafora „partid, părinte drag", li se explică copiilor faptul că Partidul Comunist Român a luptat în vremuri grele pentru viața fericită de astăzi a copiilor, a părinților lor, a întregului popor; că partidul se îngrijește de tot ce le trebuie oamenilor, ca un părinte de copiii săi. De aceea, copiii îl iubesc și îi spun „părinte drag".

Pentru înțelegerea metaforei „gata ca un gînd să zboare" trebuie să pornim de la versurile anterioare, de care dealtfel și este pregătită, arătîndu-le copiilor că grija partidului pentru tot ce le trebuie îi ajută pe fiecare să crească repede „ca grîul", să fie sănătos, frumos, voinic, puternic („tare"), deci gata să răspundă repede ca zborul unui gînd, adică „să zboare ca gîndul", dacă e chemat să facă ceva frumos pentru patrie.

p. **Pregătire pentru activitatea de memorizare a poeziei „Tricolorul"** de *Elena Dragoș*:

În roșul de pe steag, să știi,
E sîngele care-l vărsară
În lupte grele cei viteji,
Pentru această scumpă țară.

Culoarea galbenă din steag
Sînt lanurile uriașe,
Înseamnă pîine și belșug
Ce-avem în sate și orașe.

Albastru e cleștarul pur
Al apelor ce dau lumină,
Și bolta țării noastre dragi
Ce-ntotdeauna e senină.

Iubește steagul tricolor
'Nălțat în zi de sărbătoare
Și nu uita că ești dator
Să-l aperi cînd vei fi mai mare.

Educatoarea va folosi, pentru explicarea noțiunii de „tricolor" și a semnificației celor trei culori, următoarele materiale: steguleț tricolor, din pînză sau hîrtie, o imagine reprezentînd o scenă de război, cu soldați apărînd tricolorul, o imagine cu un lan de grîu, cu un cer senin și cu o apă.

Arătînd grupului de copii stegulețul tricolor, educatoarea îi întreabă dacă știu ce este și precizează că fiecare țară are steagul ei; dar că acest

Scanned with CamScanner

steag, cu aceste culori, este numai al nostru, al țării noastre; că se numește „tricolor", pentru că este alcătuit din trei culori, care sînt dispuse în ordinea: roșu, galben, albastru.

După recunoașterea celor trei culori de către copii, se arată și se intuiește prima imagine. Se povestește copiilor despre luptele grele pe care le-au purtat oamenii viteji, eroii, vărsîndu-și sîngele, murind în lupte, ca să ne scape țara de dușmanii care voiau să ne-o ia. Deoarece s-a vărsat mult sînge pentru libertatea și fericirea poporului nostru, prima culoare a tricolorului este roșie, ca să ne amintească mereu de cei ce au pierit luptînd pentru noi.

Prezentîndu-se a doua imagine, educatoarea îi întreabă pe copii de ce această bogăție a țării noastre (lanurile de grîu) este așa de însemnată? Pentru că ne dă tuturor *pîinea*, hrana fără de care nu putem trăi. Culoarea lanurilor este galbenă și ea este pusă în tricolorul nostru ca să ne amintească mereu de această bogăție mare a țării noastre, de faptul că fiecare dintre noi se bucură de ea.

Imaginea cerului și a apelor va fi apoi corelată cu albastrul din tricolor și li se va spune copiilor că aceasta ne amintește de frumusețea țării noastre, de faptul că apele ei pun în mișcare zeci de hidrocentrale (uzine care dau lumină electrică, care dăruiesc țării lumină). Cerul senin al țării mai înseamnă pace, libertate, bucurie, fericire, pe care le-am obținut prin lupte grele.

Copiii pot fi apoi întrebați pentru recapitulare și fixare: Ce ne amintește culoarea roșie? Dar cea galbenă? Dar cea albastră? Iată de ce fiecare din voi trebuie să iubească, să cinstească și, mai tîrziu, să apere steagul țării noastre, tricolorul.

r. Pregătire pentru activitatea de memorizare a poeziei „Frumoasă ești, patria mea" de *Ion Țirlea*:

Frumoasă ești, patria mea,
Construcții mari îți cresc spre soare,
Chiar iarna-n viscole și nea,
Pari o grădină-nfloritoare.

Dar primăvara, vara-apoi
Și toamna iar, cît de frumoase
Îți sînt construcțiile noi
Crescînd sub cerul de mătase.

Patrie mîndră, primăvară,
Ziduri ca flori înalți spre soare;
Tu ești acum întîia oară
Grădina clasei muncitoare.

Educatoarea arată copiilor imagini cu munți, păduri, cîmpii, orașe și sate, cu construcții noi de blocuri, uzine, școli, grădinițe, înconjurate de spații verzi, de parcuri, întrebîndu-i ce reprezintă și apoi, ca încheiere a etapei, dacă țara noastră este frumoasă și de ce. Copiii pot răspunde

Scanned with CamScanner

singuri sau sprijiniți de întrebări ajutătoare, că țara noastră este frumoasă pentru că are munți, păduri, cîmpii, orașe și sate, toate îngrijite de mîna omului.

Se povestește în continuare copiilor despre munca tuturor oamenilor, despre faptul că se ridică mereu, peste tot, construcții noi de parcă ar înflori, crescînd din pămînt, încît iarna sau vara, patria noastră este frumoasă ca o grădină înfloritoare.

Educatoarea le arată apoi că, de mult, cînd părinții lor abia se născuseră sau erau copii, de toate frumusețile țării se bucurau numai moșierii, boierii, stăpînii. Acum țara noastră este ca o grădină a oamenilor care muncesc, o grădină a clasei muncitoare, fiindcă ei se bucură de frumusețea și de bogăția ei.

5. Pregătire pentru activitatea de memorizare a poeziei „Țara mea" *(fragment)* de *Dan Deșliu :*

Țara mea cu oameni harnici
Și cu suflet primitor,
Nu te uită niciodată
Ostenitul călător.

Nu e cer pe lumea asta
Ca seninul nostru cer,
Altă țară mai frumoasă
Nu se află nicăieri.

Se reamintește copiilor, pe bază de imagini cu orașe și sate, cum arată azi țara noastră, cu alei și parcuri, cu case noi, că este asemenea unei grădini înfloritoare și că prin grija partidului devine din ce în ce mai frumoasă.

Pentru a explica copiilor ospitalitatea specifică poporului nostru, le cerem să povestească cum primește părinții lor musafirii, oaspeții, arătînd că dintotdeauna poporul nostru și-a dovedit „sufletul primitor", deschizînd ușa obositului, „ostenitului călător".

Fotografiile din ziare, imaginile de la televizor arată deș felul în care Președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, primește cu căldură oaspeți din toate colțurile lumii. De aceea le putem aminti copiilor și acest lucru, subliniind ideea că poporul român este foarte iubit pretutindeni, în toată lumea, pentru că este muncitor, primitor și iubitor de pace.

Pentru a explica sensul metaforelor din ultima strofă, se pornește de la dragostea copiilor pentru casa părintească, pentru strada pe care se joacă, pentru grădinița unde învață și care li se par cele mai frumoase din cîte există. Se arată apoi că atunci cînd pleci de acasă aștepți cu nerăbdare să te reîntorci, fiindcă acasă te simți cel mai bine. Tot așa și țara noastră, unde cerul este senin, florile frumoase, copiii vioi etc., ni se pare că este cea mai frumoasă din toate țările lumii și de aceea orice om dacă pleacă departe, dorește să se reîntoarcă.

Scanned with CamScanner

ş. **Pregătire verbală pentru activitatea de memorizare a poeziei „Ţara mea"** de *Mircea Micu :*

Ţara mea, eşti o grădină
Îmbrăcată în lumină.
Spice galbene de grîu
Împletite şi la brîu,

Trupul ţării, munţi de fier,
Urcă brazii către cer.
Ochii tăi de soare plini
Sînt izvoare de lumini.
Multe-s ţări sub zări senine,
Dar nici una nu-i ca tine.

Pentru pregătirea acestei activităţi, educatoarea poate folosi ca material : vederi cu cele mai frumoase locuri din ţară (de la munte, cu brazi ; de la şes, cu holde aurii ; din oraşe, cu parcuri frumoase) şi o păpuşă în costum naţional, cu un mănunchi de spice în mîini.

Se distribuie vederile grupului cu care se desfăşoară activitatea, pentru a fi observate cu atenţie de către copii, apoi se angajează o discuţie în care imaginile intuite se asociază cu reprezentările lor despre locurile vizitate.

Privind vederile care înfăţişează parcuri, grădini însorite, educatoarea precizează că în ţara noastră sînt multe asemenea locuri frumoase, încît poţi spune că este „o grădină îmbrăcată în lumină".

Ea procedează la fel cu imaginile ce înfăţişează lanurile de grîu, din care oamenii harnici vor scoate, cu maşinile, boabele, care măcinate vor deveni făina necesară pîinii.

Apoi le arată păpuşa îmbrăcată în costum naţional, enumerînd piesele vestimentare (ie, fotă, brîu), şi după ce îi aşază în braţe un mănunchi de spice, îi determină pe copii să o admire pentru frumuseţea ei. În propoziţii exclamative, educatoarea le sugerează ideea că şi ţara noastră, cu munţii, brazii, spicele şi izvoarele ei, este frumoasă, mult mai frumoasă decît păpuşa pe care o privesc şi o admiră.

t. **Pregătire pentru activitatea de memorizare a „Imnului de stat al R.S.R." :**

Trei culori cunosc pe lume,
Amintind de-un brav popor,
Ce-i viteaz, cu vechi renume,
În luptă triumfător.

Multe secole luptară,
Strămoşii noştri eroi,
Să trăim stăpîni în ţară,
Ziditori ai lumii noi.

Scanned with CamScanner

Roşu, galben şi albastru
Este-al nostru tricolor,
Se înalţă ca un astru
Gloriosul meu popor.

Sîntem un popor în lume
Strîns unit şi muncitor,
Liber, cu un nou renume
Şi un ţel cutezător.

Azi partidul ne uneşte,
Şi pe plaiul românesc
Socialismul se clădeşte
Prin elan muncitoresc.

Pentru-a patriei onoare,
Vrăjmaşii-n luptă-i zdrobim,
Cu alte neamuri sub soare,
Demn, în pace, să trăim

Iar tu, Românie mîndră,
Tot mereu să dăinuieşti
Şi în comunista eră
Ca o stea să străluceşti.

Materiale : — drapelul tricolor ;
— un tablou istoric înfăţişînd o luptă a armatei române ;
— alt tablou care arată cum îşi cinsteşte poporul român eroii ;
— imagini înfăţişînd oameni ai muncii din fabrici, uzine, ogoare, şcoli, spitale etc.

Arătîndu-le din nou un steguleţ tricolor, se reactualizează cunoştinţele despre drapelul ţării şi despre semnificaţia celor trei culori, insistînd asupra preciziei vocabularului adecvat. Apoi, plecînd de la semnificaţia culorii „roşu" şi intuindu-se tablourile istorice, se insistă asupra semnificaţiei cuvintelor din textul poetic de mai sus : brav, viteaz, renume, triumfător, erou, glorios, cutezător, vrăjmaş, onoare, demn, elan, cu care se califică faptele de vitejie ale străbunilor („bunicii bunicilor noştri") în luptele care au durat mult, foarte mult, adică *secole*, şi care au dus vestea („renumele") despre *„eroismul gloriosului nostru popor"*.

Educatoarea va introduce în comentariul tablourilor cuvintele sinonime : brav, viteaz, cutezător şi glorios, arătîndu-le că înseamnă acelaşi lucru. Le va folosi apoi în propoziţii distincte, prin alăturare sau substituire, obligîndu-i şi pe copii să răspundă la întrebările ei cu propoziţii în care să folosească aceste cuvinte noi.

Pe bază de imagini înfăţişînd oameni ai muncii din uzine, de pe ogoare, din şcoli etc., se explică copiilor că toţi aceştia formează poporul muncitor, care, strîns unit, zideşte o viaţă nouă, îmbelşugată în ţara noastră *(„pe plaiul românesc")*, care străluceşte ca o stea, ca „un astru".

Pornind de la aceleaşi imagini, educatoarea le explică copiilor că o ţară în care nu mai există boieri, exploatatori, în care toţi oamenii

Scanned with CamScanner

muncesc cu drag pentru a realiza lucruri cît mai multe și mai bune, pentru ei și pentru copiii lor, trăind în pace cu toate popoarele, este o țară în care se clădește *socialismul* și pe urmă *comunismul*.

Poporul nostru, prin muncă cinstită și neobosită, dorește să ajungă „în comunista eră", adică într-o vreme în care toți vor trăi fericiți, pentru că vor munci și vor avea tot ceea ce le trebuie.

j. Pregătire pentru activitatea de memorizare a poeziei

„Limba românească" de *George Sion* :

Mult e dulce și frumoasă
Limba ce vorbim,
Altă limbă armonioasă
Ca ea nu găsim.

Saltă inima-n plăcere
Cînd o ascultăm
Și pe buze aduce miere
Cînd o cuvîntăm.

Pentru pregătirea acestei activități de memorizare, educatoarea va apela la două-trei din cele mai izbutite strofe sub raportul muzicalității, din poeziile învățate pînă atunci de copii, la care mai poate adăuga lectura selectivă a unor fragmente, de asemenea reprezentative, pentru limba frumoasă, muzicală pe care o conțin. După ce le va recita ea sau îi va pune și pe copii să le repete, îi va întreba dacă le plac și de ce. La răspunsul lor, va adăuga ideea că ele conțin cuvinte frumoase, că sună frumos, parcă sînt cîntate, sînt armonioase, sînt ca o muzică.

Apoi copiii vor fi și ei întrebați cum sună limba românească atunci cînd o vorbim, „cînd o ascultăm", așa ca în poeziile pe care le știu, ca să ajungă la concluzia că limba română este o „limbă armonioasă", ca un cîntec. Ea le va spune copiilor că oricine ascultă limba română îi place, „așa cum vă place vouă s-o ascultați cînd vi se spun povești, basme, poezii".

Sub forma unei scurte povestiri, educatoarea le va explica apoi copiilor ce bucurie, ce plăcere trăiesc marinarii, aviatorii, călătorii români care, ajunși în țări îndepărtate, aud din întîmplare vorbindu-se românește pe stradă, în magazine. Ei simt că le „saltă inima" de bucurie și intră în vorbă cu acei necunoscuți. Limba noastră li se pare și mai frumoasă, mai dulce, de parcă „ar aduce miere pe buze".

u. Pregătire pentru activitatea de memorizare a poeziei

„Iarna" de *George Coșbuc* (fragment) :

Iarna-i un vestit dulgher,
Că ea poate, cînd voiește,
Peste rîuri pod să puie,
Fără lemne, fără cuie,
Fără nici un pic de fier.

Scanned with CamScanner

Şi clădeşte aşa, deodată,
Pod întreg dintr-o bucată.
Iarna-i grădinar, cînd vrea
Pune albe flori pe geamuri,

Fără frunze şi cotoare,
Fără chiar să aibă soare,
Numai cum le ştie ea.
Mie-mi plac că sînt de gheaţă,
Dar cînd sufli, pier din faţă.

Pentru explicarea sensului metaforic al unora din cuvintele poeziei sînt necesare cîteva ilustraţii :

— o imagine înfăţişînd un rîu îngheţat pe care patinează copii (figura nr. 38) ;

— o fereastră cu sticlă (geamul) acoperit cu flori de gheaţă (figura nr. 39).

Dacă copiii pot realiza reprezentarea concretă a fenomenelor evocate în text, se poate renunţa complet la imagini. Pentru echivalenţa „iarna-i un vestit dulgher" li se spune copiilor (dacă nu cumva poate spune chiar unul dintre ei) că „dulgherul" este un tîmplar, care face şi poduri din lemn peste rîu, pentru ca oamenii să poată trece de pe un mal pe altul al rîului. Apoi li se spune că iarna, cînd e ger mare, rîul îngheaţă, şi atunci nu mai ai nevoie de pod, poţi trece direct peste el. De aceea putem spune că iarna este ca un mare dulgher, un vestit dulgher, fiindcă face din tot rîul un pod. Acelaşi lucru se poate face intuind imaginea cu rîul îngheţat pe care patinează copiii. Aceasta va facilita şi mai mult înţelegerea versurilor care spun că iarna şi-a construit „podul" ca un dulgher, dar fără cuie, fără fier.

Pentru a doua echivalenţă „iarna-grădinar", se intuieşte imaginea cu geamul îngheţat, insistînd asupra frumuseţii florilor de gheaţă, „fără frunze şi cotoare" de-adevăratelea, dar foarte frumoase, care sînt parcă desenate şi care se topesc îndată ce sufli peste ele. De aceea putem spune că iarna este un mare grădinar, fiindcă ea face asemenea flori minunate pe geamuri.

v. Pregătire pentru activitatea de memorizare a poeziei „Primăvara" de *I. Crînguleanu* :

Prin pădure şi prin ploaie
Ca o şcolăriţă vine
Fata soarelui bălaie,
Fără sănii şi patine.

Degetele-i sînt din floare,
Ochii dintr-o iarbă crudă,
Are-n plete, mi se pare,
Rîndunici cu pană udă.

Scanned with CamScanner

Și tot cintă, și tot strigă :
Ba un mugur și-o albină,
Ba pădurea cu ferigă,
Ba din ceruri luna plină,
Pină cind, în codrul mare,
Va începe sărbătoare.

Pentru pregătirea activității se folosește următorul material :

Se va pregăti pentru teatrul de masă :

— o păpușă școlăriță, blondă, cu ochii verzi ; flori, iarbă, rîndunele, albine, o crenguță înmugurită, ferigă, lună plină, copaci.

Educatoarea așază pe masă păpușa școlăriță, pe care copiii, la sugestia educatoarei, o împodobesc cu flori, în mînă, rîndunele, în păr, observînd că ochii îi sînt verzi parcă ar fi din „iarbă crudă".

Prin glasul educatoarei, păpușa cheamă, pe rînd, un mugur, o albină, o ferigă, luna plină și copacii codrului, și cu ajutorul copiilor le așază în jurul păpușii sub forma unei păduri, așa cum arată ea la începutul primăverii.

Cerînd copiilor să privească macheta, educatoarea îi întreabă ce anotimp reprezintă și cine poate fi școlărița care l-a adus.

Scanned with CamScanner

III. ANEXE

Anexa nr. 1

FRĂMÎNTĂRI DE LIMBĂ

Scopul pentru care se exersează aceste frămîntări de limbă este formarea deprinderilor de articulare corectă a consoanelor și a grupurilor de consoane.

Metodica desfășurării acestor exerciții este foarte simplă. Întîi, în cazul în care educatoarea găsește necesară explicarea versurilor, se realizează acest lucru pe bază de imagini sau povestiri simple, apoi se recită corect de două-trei ori versurile. În continuare, copiii reproduc versurile, ajutați de educatoare. Este bine ca fiecare copil care recită să le spună o dată într-un ritm lent, iar a doua oară mai repede, veghindu-se permanent ca pronunția cuvintelor, în special articularea consoanelor, să fie, pe cît se poate, corectă. La sfîrșit se fac aprecieri asupra felului cum au recitat.

Cîteva exemple de frămîntări de limbă cu circulație în grădinițe*.

1. Capra calcă piatra-n patru
(folclorul copiilor)

2. Treci ploaie trecătoare
Că te-ajunge soarele
Și-ți taie picioarele
Cu un mai,
Cu un pai,
Cu măciuca lui Mihai
(folclorul copiilor)

3. Rică nu știe să zică
Riu, rățușcă, rămurică.
Dar de cînd bălatu-nvață
Poezie despre rață,
Rică știe cum să zică
Riu, rățușcă, rămurică.
(Malina Cajal)

4. U.u.u.u.u.u.u.u.u.,
Trenu-i pregătit în gară
Ca să plece azi prin țară.
El e gata de plecare
Și fluieră tot mai tare.
U.u.u.u.u.u.u.u.u.,
Peste cîteva minute
Trenul trece iute, iute.

U.u.u.u.u.u.u.u.,
Cînd în gară a sosit,
Roțile și le-a oprit,
U.u.u.u.u.u.u.u.,
Jocul nostru s-a sfîrșit,
Fiecare-i mulțumit
(Ion Berca)

5. Bou breaz, birlobreaz,
Din birlobuzătura birlobuzerilor
(folclorul copiilor)

6. Vine stircul de la baltă
Cu cinci stirciogăței.
Stirc, stirc, stirciogățel.
(folclorul copiilor)

* Cele care nu au indicată sursa, aparțin autoarelor.

Scanned with CamScanner

7. Baba, baba oarba,
Unde este roaba.
Roaba iei colea,
Ia-te după ea
(folclorul copiilor)

8. Are ac și are ață
Și-i mai trebuie o față.
Față albă de bumbac
S-o lucreze după plac.

9. Barza, rața,
Lîngă baltă,
Pîndește broasca,
Și ea saltă.

10. Ciriie găina
C-a venit vecina,
Vecina codată
Ce-i dă mereu roată.

11. Doru și cu Dinu
Danei i-au dăruit
Dediței de pe dealul
Ce ei l-au împodobit.

12. Elefantul de la circ
A ținut pe trompă-un pic
Păsărelele dresate
Să facă la circ de toate.

13. Ga, ga, ga,
Gisca gigiie așa.
Gigiie de-o necăjește.
Gigiie de o gonește.
Gigiie la poartă,
Gigiie la baltă.

14. Huța noi ne legănăm
Și o horă-apoi formăm
Huța-n sus și huța-n jos,
Jocu-i vesel și frumos.

15. Iepuraș mic și fricos,
Fugi de-aici de grabă.
Dulăul de te va simți,
Bine, sigur, nu-ți va fi.

16. Casă mare
Curte n-are.

17. Cu jacheta mea micuță
Am plecat eu la jucat.
Dar jucîndu-se cu apă,
Jana tare m-a udat.

18. Luna lacul luminează,
Lebăda pe el plutește,
Lunecînd pe luciul apei,
Capu-n pene-și odihnește.

19. Mac, mac, mac,
Rațele se duc la lac
Plutesc ușor măcăind
Și cîte un vierme prind.

20. Lacu-i limpede, pe el
Luntrea saltă ușurel.
Lunecînd spre luminiș
Se oprește-ntr-un tufiș.

21. Fiș, fiș, fiș,
Suflă vîntul în tufiș
Dar și apa la izvor
Fișiie sâltind ușor.

22. Margareta e o floare,
Un frate mai mic ea are.
E micuțul mușețel,
Noi facem ceaiuri cu el.

23. Ninge, ninge, ninge,
Nicușor împinge
Sania-i ușoară,
Pe ea parcă zboară.

24. Piu, piu, piu,
Doar atîta știu
Micuții puișori,
Porumbi, albi, gălbiori.

25. Pot, pot, pot,
Pot să șterg ursul pe bot,
Prafu-l șterg de peste tot,
Peștele din apă-l scot.
Voinic sînt, deci orice pot.

26. Radu, Rada și cu Bradu
Au plecat cu caru-n deal.
Vor să strîngă împreună
Rodul muncii lor de-un an.

Scanned with CamScanner

27. Tir, tir, tir.
Sună telefonul,
Las televizorul,
Alerg la telefon,
Dar nu mai are ton.

28. Uu, uu, uu, uu, uu,
Urlă acuma crivățul,
Urlă și lupii în haită
Pădurilor cînd le dau roată.
Urlă cei ce vorbesc tare,
Urlă și nu-i de mirare.

29. Plici, plici, plici,
Picuri de apă cad aici.
Picăturile sînt mici,
Dar cînd cad ele fac plici.

30. Ceasul bate tare,
Cela e fetiță mare,
Ceasul merge ne-ncetat,
Cela de școală-a uitat.

31. Iarna e geroasă,
Gelu vine-acasă,
Geamu-a-nghețat,
Dan s-a și culcat.

32. Cela și Geta,
Surioare gemene,
Geantă și-au luat,
La școală-au plecat.

33. Gheață, ceață,
Ghem, semn,
Gheață, fată,
Gheară, fiară,
Hai ieșiți afară !

34. Ghiocel, ghiocel,
Alb, frumos și mititel,
Cu tine fac o ghicitoare,
Că ești o plăpîndă floare.

35. Costache și Vasilache
Și-au pus după ureche
Cireșele-n pereche.
Au astfel cercelușI,
Să rîzi de ei acuși.

36. Unchiul Chiriac
A adus Chivuței
O rochiță albă
Cu buchete-n salbă.

37. Gheorghiță s-a ghemuit,
Angheluță a sărit,
Jocul lor s-a terminat.
Înghețată au mîncat.

ANEXA Nr. 2

STRUCTURI RITMATE ȘI NUMĂRĂTORI PENTRU ANTRENAREA COPIILOR ÎN TIMPUL JOCURILOR ȘI AL ACTIVITĂȚILOR

1. Balonul ușor plutește
Și la tine se oprește.

2. Mîl de țepi
Are-un arici,
Vino repede aici !

3. Foaie verde lemn uscat,
Spune-mi, te rog, ce-am gustat.

4. Frunzuliță foaie lată,
Hai să spunem toți odată !

5. Omul nostru nu vorbește
Cînd hora se învîrtește,
Ia să ne oprim un pic,
Oare nu spune nimic ?

6. Noi cu toții am lucrat
Și lucrul am terminat.
Bucuroși să ne-nvîrtim
Pentru că știm să muncim.

7. Foaie verde lemn domnesc,
Mare meșter mă numesc

Scanned with CamScanner

Dacă ghiciți ce-am lucrat,
Lucru-ndat v-am arătat.

8. Noi ne învîrtim,
Pînă obosim,
Hai să ne oprim un pic,
X scoate un plic!

9. Hai să ne jucăm
Și să colorăm,
Ghici, ce din acest tablou?
Colorăm cu... (se arată o cretă
sau un creion colorat...) al meu.

10. Ineluș-învîrtecuș,
Ghici pe palmă ce ți-am pus?
(folclorul copiilor)

11. Greșeala ai îndreptat,
Ești copilul lăudat.

12. Floare-albastră la fereastră,
Spune, din povestea noastră
Cine-i bun și cine-i rău?
Cu cine să semăn eu?

13. Copac mare,
Copac mic,
Hai să ne jucăm un pic
Și să-mi spui,
Pentru că-mi placi,
Dimineața (seara, la prînz)
tu ce faci?

14. În trăsură m-am suit
Sînt luni (marți, joi etc.)
și am pornit
Să mă plimb frumos prin clasă
Pîn-la ce zi urmează?

15. Pum-na-reta
Pum-na-pi
Tapi-tapi-gri!
(folclorul copiilor)

16. Un tăcîune și-un cărbune,
Toate cele spuse-s bune.

17. Foaie verde de susai,
Spune-mi repede
Ce-mi dai?

18. Roata vremii se-nvîrtește,
Fiecare se gîndește,
Apoi spune cu glas tare
Ce va fi cînd va fi mare?

19. Zum, zum, zum, zum,
Noi plecăm, plecăm la drum.
Albiniță te desparte
Și spune mai departe.

20. Tic-tac, tic-tac,
Privește-mă, spune, ce fac?

21. Foaie verde de cicoare,
Spune ce-i acesta oare?

22. Foaie verde, foaie-aleasă,
Să facem ordine prin clasă!

23. De sub streșinile mele
Zboară acum trei rîndunele
Și mai e o rîndunică,
Ar rămîne, dar i-e frică.
Și-atunci pleacă-n zbor și ea.
Spuneți cîte rîndunele
Trec deasupra casei mele?
(Hai să numărăm)

24. Doi căței ai nu știu cui
Au plecat pe drum hai-hui.
Unul le-a ieșit în drum
Și-au pornit cu toți-acum.
Voi, copii, să gîndiți
Și corect să socotiți!

25. La sunet de clopoțel,
Jocu-ncepe, atenți la el!

26. Cine corect va lucra (juca)
Insigna (bulina) va căpăta.

27. Ieși, moș,
De sub coș,
Că vin cocoarele
De umplu ogoarele.
Hai, soare, hai!
(folclor)

28. Ieși, soare, din nori,
Că-ți dau doi bujori.
Bujorii au înflorit
Și soarele a ieșit.
(folclor)

Scanned with CamScanner

29. Ce-ai mîncat aseară ?
Pîine cu papară.
Dar alaltăseară ?
Pîine cu măsline
Ia-te după mine !
(folclor)

Din Istoria literaturii române, vol. I.

1. Luci, soare, luci,
Că-ţi dă baba nuci
Şi moşul alune
Că sînt tare bune.

2. Lună, lună nouă,
Taie pîinea-n două
Şi ne dă şi nouă,
Ţie jumătate,
Mie jumătate,
Nouă sănătate.

3. Aura, paraura,
Scoate-mi apa din butoi
Că te soarbe un cotoi,
Scoate-mi apa din urechi,
Că-ţi dau pită cu curechi.

4. Ieşi furnică din picior
Că ţi-a murit un fecior,
Cu cămaşă de fuior,
Cu gulerul pistricior !

5. Sfîr, sfîr, sfîrîiac,
Cu minteanul de şliac
Şi pe soare, şi pe ploaie,
Cu căciula dintr-o oaie.

6. Sîc că n-ai mărgele,
Roşii c-ale mele.

7. Fluierişcă-rişcă,
Ieşi din titirişcă...

8. Un, doi, trei,
Baba la bordei
Curăţă ardei
Pentru Moş Andrei...

9. Vine raţa de la baltă
Cu codiţa răsfirată
Şi face un ouşor
Şi i-l dă lui Nicuşor...

10. Toc, toc, toroboc,
În grădină arde foc,
Las'să ardă că nu-mi pasă
Că Gheorghiţă nu-i acasă,
A plecat la vînătoare
Să vineze căprioare.

11. Şade barza pe cuibar,
Şi numără ouăle
Cîte unu, cîte două,
Cîte zece, ieşi berbece !

12. Un, doi, trei, patru, cinci,
Tata cumpără opinci,
Mama cumpără secară,
Dumneata să ieşi afară !

13. Ina, mina, durdumina,
Treior, opa, siticopa,
Şi-o bobiţă măzăriţă,
Lim, pom, pic,
Talpă de voinic.

14. Halea, Malea
Încotro ţi-e calea ?
Deschideţi porţile !
A cui porţi ?
A celui Basarab...
Unu-i Malea,
Două-i calea,
Trei e rugu ciuterugu,
Hai, du-te !

15. Galaţi, Brăila,
Oraş frumos,
Mă duc călare,
Mă-ntorc pe jos...

16. Cuibu, cuiburele,
Toate păsărele, schimb !

17. Ca la măr,
Ca la păr,
Ca la dinţi, dintelaş,
Ieşi afară, iepuraş !

Scanned with CamScanner

Lei 5,50

Scanned with CamScanner